

Lietuviai

Nr. 23 (200)

Londonas 1951 m. birželio 15 d.

PASKIRAS
NUMERIS
10 PENU
—
THE
LITHUANIAN
WEEKLY
—
LIETUVIŲ
SAVAIT-
RAŠTIS

V METAI

KARDINOLAS GRIFFIN'AS UŽTARIA KOMUNISTŲ KANKINAMUOSIUS

Westminsterio Arkivyskupas Metropolitai kardinolas Bernardas Griffin'as savo ganytojiškam laiške apie dvasiškos ir eilinių žmonių persekiojimą ir jų kančias, kalinimus ir trėmimus komunistų pavergtuose kraštuose sako:

— Mūsų pareiga padaryti viską, kad už geležinės uždangos kankinami mūsų broliai nebūtų užmiršti. Kur ir kada galime, turime priminti savo valdovams stengtis padaryti įtakos tų kraštų vyriausybėms, kur tie žiaurūs persekiojimai vyksta. Ne mūsų tikslas kištis į kitų valstybių vidaus reikalus, bet mes turime teisės rūpintis pagrindinių žmogaus teisių apsaugojimu.

Katalikų Bažnyčia kankinimus žino nuo pirmųjų savo dienų. Didžiausias ginklas prieš kankinimus buvo malda. Tebūna malda ir dabar tas ginklas.

Kiekvieną rytą, po Mišių, melkime už Rusijos atsivertimą. Namuose, kuriuose kalbamas šeimoms Rožančius, vieną vakarą per savaitę tebūna meldžiamasi už kankinius dėl tikėjimo. Visu rimtumu prašau mokyklų vaikus atkreipti savo širdis į šį reikalą. Siūlyčiau mūsų katalikiškoms mokykloms, kad jų kiekviena klasė pasirinktų po vieną už geležinės uždangos esančią valstybę ir reguliariai melstųsi už tos valstybės žmones.

Šis laiškas buvo skaitytas visoje Anglijos, Skotijos ir Valijos katalikų bažnyčiose.

RUSAI VEL BLOKuoja BERLYNĄ

Sovietų naujasis patvarkymas, liečias prekių išvežimą iš Berlyno į vak. Vokietiją gali būti trečiosios Berlyno blokados pradžia. Dėl tokių patvarkymų gali sumažėti iki pusės prekių eksportas į vak. Vokietiją ir sudaryti didelio nedarbo mieste priežastį.

Tai jau trečias rusų mėginimas įvesti Berlynui blokadą. Pirmasis jų mėginimas buvo sulaužytas „orinio tilto“ pagalba, antrąją blokadą rusai norėjo įvesti uždarydami vandens kanalus iš Berlyno, o trečiąją dabar, biurokratizmu, reikalaujama pažymėti Berlyno eksportuojamoms prekėms — iš kokių šaltinių gautų žaliavų jos padirbtos ir t.t.

Vakarių valstybių komendantai Berlyne įteikė protestą prieš tokias sovietų pastangas.

GEN. MARSHALL'IS KOREJOJE

Geg. 8 d. netikėtai Tokiją ir Korėjos frontą aplankė gen. Marshall'is, Amerikos krašto aps. ministeris. Ten jis tarėsi su JTO kariuomenės vyr. vadu gen. Ridgway'um ir Amerikiečių 8 armijos Korėjoje vadu gen. Van Fleet'u. Spaudos atstovams gen. Marshall'is pareiškė, kad į Korėją atvyko susipažinti su fronto būkle vietoje. Jis pareiškė pasigėrėjimą dėl JTO kariuomenės priešpuolio laimėjimų. Šis priešpuolis ne tik padarė mišiniškus nuostolių kinų komunistams, bet ir sudavė didelį smūgį jų autoritetui.

Manoma, kad gen. Marshall'is atvežė naujas instrukcijas gen. Ridgway'ui, apie kurias paminėjo Amerikos kariuom. štabo virš. gen. Collins'as savo pareiškime senato komisijai.

ILGIAUSIAS BRITŲ PARLAMENTE POSEDIS

Birž. 11 d. prasidėjęs Britų parlamento posėdis truko 32 valandas. Svarstyta valstybės biudžetas. Laikė posėdžio buvo 20 balsavimų, kuriuos vyriausybės partija atlaikė balsų dauguma, bet ne mažesne kaip 6.

SAVAITĖS IVYKIAI

MIRĖ RAŠYTOJAS JUOZAS KRUMINAS

Šią savaitę atėjęs „Tremties“, birželio 6 d., numeris atnešė žinią apie rašytojo Juozo Krūminio mirimą. Mirė jis Edmundsthalio džiovininkų sanatorijoje, netoli Hamburgo. Prieš pat savo mirtį, jau gulėdamas mirties patale, — kaip pažymi „Tremtis“, — jis parašė ilgesnį apysaką vardu: „Naktis viršum širdies“.

Ši žinia, be abejonės, daugeliui šviesuolių sukels liūdesio atodūsi, nes velionis buvo dar jauras žmogus ir kaip talentingas rašytojas ir poetas, laikui bėgant, galėjo praturtinti mūsų literatūrą savo kūriniais. Tačiau vien tik atodūsiu ta proga būtų per mažą, nes tuo pačiu laiku atėję kiti laikraščiai pateikia žinių, kurios sako, kad rašytojas savo paskutines dienas skurdo ir buvo atsidūręs ant pavojaus ribos būti iš sanatorijos išmestas. Dėl ko? Tai paaiškės iš L. Rašytojų D-jos Valdybos atsišaukimo į spaudą skaitančiąją lietuvių visuomenę, kad ji malonėtų teiktis kokią skatimą paskirti už sanatorijoje rašytojo laikymą pamokėti. D-jos valdyba ilgą atsišaukimą „Dirvoje“ taip graudena: „Neseniai „Gabijs“ išleido J. Krūmino knygą „Naktis viršum širdies“. Skaitytojas nusiperka, su ralonumu perskaito; bet nepagalvoja, jog tai gali būti paskutinė šio autoriaus gulsės giesmė. Ištikrųjų J. Krūminas įkandinė seka Biliūno ar Vaičiūno liūdno gyvenimo keliu. Juoba skaudu, kad mes turime, palyginti, gausią ir kultūringą tautinę bendruomenę, kuri į rašytojų atsišaukimą literatūros fondo reikalu liko beveik kurčia“.

„J. Krūmino padėtis tiesiog traagiška. Prieš kelis mėnesius vieno lietuvių mokytojo asmeninėmis pastangomis jis buvo priimtas į ožiovininkų ligoninę Edmundsthalėje, o artimiausios lietuviškos šlovėklės komitetas savo antspaudu patvirtino, kad už J. Krūminą bus kas mėnuo sumokėta ligoninei reikalaujamos 75 Dm. Deja, komitetas pinigų visai neturi; tik jis tikėjosi, kad iš Amerikos bus parūpinta rašytojui nuolatinė pašalpa. Bet vien gulėjimas ligoninėje nedaug tepadė — reikalingi vaistai, kurie Vokietijoje brangūs, o pinigų jiems nėra. Laimel, pernai gruodžio mėn. Cikagoje viename parengime buvo praveista rinkliava ir pasiūsta J. Krūminui \$100 su viršum. Tuo būdu galėjo būti keli mėnesiai apmokėti bent už išlaikymą ligoninėje. Neseniai Rašytojų D-ją gavo porą laiškų, daugiau negu graudingų, kur rašoma, jog gegužės 15 d. J. Krūminas bus iš ligoninės išmestas, jei ligi to laiko nebus apmokėtos sąskaitos“.

DINGO DU BRITŲ DIPLOMATAI

Nepaprastą staigmeną Vakarių pasauly sukėlė birž. 8 d. paskelbta žinia apie dviejų Britų diplomatų dingimą. Dingo: D. MacLean'as, užsienio reik. ministerijos Amerikos depart. direkt., 38 m. amžiaus ir G. F. de M. Burgess'as, antrasis Britų ambasados Vašingtone sekr., 40 m. amžiaus. Abu dingo būdami atostogose, apie geg. 25 d. Prileidžiama, kad jie nuvyko į Prancūziją. Tačiau ar tikrai jie ten nuvyko, nieko tikra nepaišikėjo. Birž. 9 d. iš Paryžiaus atsiųstos diplomatų giminėms Anglijon telegramos, pasirodė, ne dingusiųjų buvo parašytos.

Nors užsienio reikalų ministerija ir pareiškė, kad nėra pagrindo manyti, jog dingo diplomatai su savimi pasiėmė kokius nors dokumentus, tačiau toks pareiškimas susidariusio visuomenės įspūdžio nesumažino, nes abu diplomatai galėjo prieiti prie diplomatinių paslapčių ir žinojo užs. reikalų m-jos šifrą.

Dingusiųjų diplomatų ieškoti Vakarių valstybės pasiuntė tūkstančius detektyvų. Net iš Amerikos FBI atsiuntė į Prancūziją 50 savo geriausių seklių. Nežiūrint tai, iki birž. 14 d. apie dingusiuosius nieko tikra nepatirta. Tuo tarpu spauda pilna visokių versijų apie dingusiuosius ir pamokymų, kaip nuo panašių atsitikimų reikėtų saugotis.

PERSŲ NAFTA

Persai iškilmingai iškėlė savo vėliavą Abadane virš „Anglo Iranian Oil“ b-vės vadovybės rūmų ir prikalė prie durų iškaltą, su užrašu „Laikinoji naftos suvalstybinio direktoria“ Tam tikra persų delegacija turėjo pastarimius su b-vės direktorium dėl įmonių pėrimimo. Tačiau esminės derybos dėl naftos pramonės suvalstybinimo bus Teherane. Britų delegacija jau yra išvykusi. Persų delegacijai šiuose pasitarimuose vadovaus fin. ministeris.

DARBOTVARKĖS KONFERENCIJA TEBESITĖSIA

Keturį didž. valstybių: Amerikos, D. Britanijos, Prancūzijos ir Sov. Rusijos užs. reik. min. pavaduotojų konferencija Paryžiuje nutrūko po to, kai Sov. Rusija savo atsakyme vakarių valstybėms pastatė sąlygą, kad į numatomos užsienio reik. min. konferencijos darbų tvarką būtų įrašyta ir Atlanto pakto klausimas. Vakarių valstybės Rusijos notą dar tebesvarstė. Birž. 6 d. numatytas konferencijos posėdis atidėtas. Vakarių valstybių atstovai buvo kelis kartus susirinkę pasitarimo, spėjama, savo laikysenai aptarti per ateinančius posėdžius, kada bus sušauktas visų keturių užs. reik. min. pavaduotojų posėdis. Jis įvyko birž. 12 d. ir truko pusketvirtos valandos. Tačiau kaip ir ankstyvesnieji nedavė patenkintamų rezultatų, nes rusai tebereika-

lavo įtraukti į darbų tvarką Atlanto pakta.

Nors ir maža vilčių konferencijai susitarti dėl ministerių konferencijos darbų tvarkos, bet ši konferencija bus tęsiama. O tai dėl to, kad jos nutraukimas laike prancūzų parlamento rinkiminės kampanijos komunistų propagandai duotų progą kaltinti Vakarus, kad jie atsisako su Sovietais tartis „svarbiausias taikos“ klausimais. Po rinkimų, kurie bus birželio 17 d. ir prancūzams nebus priežastis šios konferencijos tęstinumą palaikyti.

PSICHOLOGINIO KARO GENERALINIS ŠTABAS

Amerika kuria naują žinybą, kuri rūpinsis psichologinio karo vedimu. Naujosios įstaigos vadovu prez. Truman'as paskyrė G. Gray'ų, buv. krašto apsaugos min. Jos direktoriai bus: užsienio reik. vicemin. Webb'as, krašto apsaugos vicemin. Lovett'as ir centrinio žvalgybos skyriaus viršin. gen. Bedell Smith'as, buv. Amerikos ambasadorius Maskvoje.

Ši žinyba bendradarbiaus su užsienio reik., krašto apsaugos min. ir centrinio žvalgybos skyriumi. Jos uždavinys bus derinti politinius, propagandos ir ūkinius veiksmus. Iki šiol panašūs skyriai buvo tik užsienio ir krašto apsaugos ministerijose.

Kiek tokios įstaigos veikimas gali būti reikšmingas, galima spręsti iš gen. McLeure's kariuomenės štabo „psichologinio karo skyriaus“ vado pareiškimo. Jis pareiškė, kad 200.000 komunistų kariuovės, paimtų Korėjoje ir nelaisvę, trečdalis pasidavė „psichologinio skyriaus“ vienetų vestos propagandos paveikti. Per 400 milij. propagandinių lapelių, jų tarpe ir leidimų į nelaisvę pereiti, buvo išlektu su maistu išmesta Korėjos fronte.

LAISVUJŲ ŽURNALISTŲ FEDERACIJA

(Mūsų bendradarbio informacija iš Paryžiaus)

Laisvųjų Žurnalistų Federacija vadinama prieš trejus metus. Paryžiuje įsteigta, sieksninio vardo: Centrinės, Rytų Europos ir Ealkanų kraštų Laisvųjų Žurnalistų Federacija. Šio sambūrio centras yra Londone. Jame dalyvauja visos rusų pavergtos tautos, arba tiksliau, visų pavergtų tautų žurnalistų, esančių šioje geležinės uždangos pusėje organizacijų atstovai. Dalyvaujama tautinių pagrindu — ne pagal prieš didįjį ar paskutinįjį karą buvusias valstybes, bet pagal tautas. Tuo būdu, šalia lietuvių, latvių, estų, lenkų, jugoslavų ir kt. dalyvauja ukrainiečiai, gudai, slovenai, kroatai, slovakai ir t.t. Federacijos veikimas reiškiasi lygiagrečiai profe-

sineje ir politinėje srityje. Veikiama per tautines sąjungas įvairiose kraštuose, rajonines unijas, patį federacijos centrą ir jo globoje esančias įstaigas.

Birželio 2 d. Paryžiuje įvyko Federacijos Tarybos posėdis. Dalyvavo visų tautinių sąjungų ir rajoninių grupių atstovai. Posėdžio metu perzvelgta federacijos veikla, įvairūs jos aspektai ir problemos.

Iš Vykdomojo Komiteto pirminko p. Wierszbianski'o ir rajoninių grupių (JAV, Anglijos, Prancūzijos, Švedijos, Italijos ir Vokietijos) atstovų pranešimų aiškėja, kad laisvieji žurnalistai pereina iš organizacinio laikotarpio į darbo perijodą. Jei Vokietijoje kai kurių tautų laisvųjų žurnalistų beveik nebėliko, o Anglijoje ir Prancūzijoje, kur jų veikla buvo aktyviausia, jų skaičius dėl tuolatinės emigracijos žymiai sumažėjo. JAV priešingai — Laisvųjų Žurnalistų Sąjunga iš nežymaus būrelio išaugo į gausiausią ir veikliausią Federacijos grupę užsienyje.

Tarptautinėje srityje Federacija buvo atstovaujama visur, kur tik svarstyta pavergtuosius kraštus liečią klausimai: Europos Taryboje, Strasburge, Pax Romana Kongrese, Amsterdamo: Katalikiškosios Spaudos Kongrese, Romoje; Liberalų Internacinalo Suvažiavime, Diuseldorfe; Europos Sąjūdžio Socialinėje Konferencijoje. Romoje; Amerikos Laikraščio Gildijos suvažiavimuose; Vyriausiųjų Redaktorių Suvažiavime, Paryžiuje; Europos Sąjūdžio Rytų Sekcijos Konferencijoje; Jungtinių Tautų ne vyriausybinių organizacijų konferencijose.

(Tėsinys 6 puslapy)

Skunkė, šiaurinės Amerikos gyvuliukas, katės dydžio, tamsiai rudas, turįs išilginį baltą-juodą dryžą, įdomus tuo, kad yra labai drąsus ir jokio priešų nebijo. Pavojaus metu, jis ginsis švirksdamas dvokiantį skystį į priešą. Skystis taip baisiai dvokia, kad skunkės visi bijo. Jei skunkės skysčio lašas pataiko ant drabužio, — baigta, mesk jį lauk, nes joks plovimas smarvės nepašalina.

Toki apsigynimo būdą turėdama, skunkė jaučiasi akiplėšikai drąši. Dėl perdėtos drąsos ji ir žūsta. Amerikos keliais mėgsta skunkės pavaikščioti. Pamačiusios automobilį iš kelio nesitraukia ir ruošiasi kovai su priešu ir kol paruošia gynybinį skystį, jau būna per vėlu: jei ne pirmasis, tai įkandin važiuojas automobilis vistic jį pervaziuoja.

BALTJO VALSTYBES ATGAUS LAISVĘ

Atidarant Amerikos Balso transliacijas latvių ir estų kalbomis, ta proga kalbas pasakė Amerikos užs. reik. vicemin. Barrett'as senatorius Douglas, parlamento narys Armstrong'as, estų ir latvių pasiuntiniai Vašingtone.

P. Barrett'as savo kalboje paskatavo Amerikos vyriausybės nusistatymą iš 1940 metų nepripažįstantį Rusijos agresijos Pabaltijo valstybių atžvilgiu. Amerikiečiai priešinosi bet kokiam grobimui, vistiek, ar jis būtų atliktas panaudojant pačią jėgą ar grasinimą, — pabrėžė P. Barrett'as.

Senatorius Douglas pabrėžė, kad Amerikos Jungtinės Valstybės niekad nepridės įteisinančio antspaudu dėl to veiksmo, kuris atėmė Pabaltijo valstybėms nepriklausomybę. Niekad žvaigždės taip ryškiai nesviečia, kaip tamsiausia naktį, — pasakė senatorius, reikšdamas viltį, kad Lietuva, Latvija ir Estija vėl atgaus laisvę.

MILIJONAI BALŲ TURI KRAUTI ENKAVEDISTAMS KAPITALUS

Amerikiečių žurnalas „New Leader“, „N.Z.“ ir visa eilė kitų įtakingų spaudos organų plačiai rašo apie darbo vergų stovyklas Sov. Sąjungoje, kur, be kitų tremtinių, kaip tie laikraščiai pažymi, laikomi ir milijonai deportuotų baltų. Jie drauge su vokiečių karo belaisviais savo darbu išlaiko pamatinę sovietų pramonę. Pirmoji eilė visi deportuotieji naudojami medžio kirtimo darbams tolimoje šiaurėje ir kanalams iš Baltosios jūros kasti, o Sibire, be to, dar akmens anglims, augsui ir kt. metalams kasti. Į jų darbo sferą taip pat jau įtraukiamos sritys apie Maskvą, Kaliningą ir kt. Iš visų komisariatų, pvz. 1941 m. NKVD daugiausia gaudavo užsakymų ir juos atlikdavo būtent net už 6.810.000.000 rublių. Akmens anglis deportuotieji daugiausia kasa Naujojo Žemėje, Vorkutos rajone ir apie Chabarovską. NKVD „pasirūpinimą“ savo darbo vergų stovyklomis ir jų atliktais darbais vis naujose srityse. Jose gyvenimo ir darbo sąlygos — žiauriausios.

KORĖJOS KARAS

JTO kariuomenė, po sunkių kovų, vidurinėje fronto dalyje, kalnuose, pralaužė komunistų įsistiprinimą Chorvono ir Kumhwa linijoje. Šios pozicijos komunistų buvo laikomos geležiniu trikampiu. Ten jie sutelkė dideles munitijos atsargas ir iš ten pradėjo savo didžiulius puolimus.

Užėmus komunistų kariuomenės įsistiprinimą, esantį į šiaurę už 38 lygiagretės, jų pasipriešinimas sumažėjo. Komunistų kariuomenė, stengdamosi JTO kariuomenę sulaukyti, pasitraukdama atidarė vandens rezervuarų užsklandas, norėdama užlieti vandens kelius ir pakelti Hantano upės lygį.

Visi eilė faktų rodo, kad po nepavykusio puolimo, komunistai vis tik žymias jėgas iš fronto atitraukė, kurias dabar pertelkė ruošiasi naujam puolimui.

STAPTELK VALANDĖLEI

PIRMŲJŲ TREIMŲ

Birželio rami, tyli naktis... Bet kaip baisi ji buvo Lietuviai 1941 metais! Baisėsi ir už žinomąją „Šv. Baltramiejaus skerdynių naktį“. Po visą Lietuvą, skersai išilgai, ramių ir niekam nekaltų gyventojų žvėriška medžioklė eina. Kelios dešimtys tūkstančių lietuvių-vyrų, moterų, vaikų ir senelių — staiga iš namų išplėsiama, į galvijinius vagonus suburama ir išgrūdama į Sibirą, į Šiaurės ledynus. Koks baisus likimas! Vakar dar laisvi ir laimingi, šiandien jau vergai, o ryt-poryt — ir lavonai...

Ir rodos, dar tik vakar tas viskas buvo. O begti jau dešimt metų štai spėjo praslinkti. Pamaži blunkta jų baisybių paveikslas, karšti jausmai atvėsta, kruvinas skausmas dyla, širdies liepsnos prigęsta, ir vis storesnis užmirsties šešėlis dengia praėties vaizdą. Laikas savo daro: jausmai pamaži dyla, skausmai bunka... Taip, tas viskas gali būti. Ko negali ir neprivalo būti, tai kad drauge su jausmais atbuktų ir mūsų protas. Nes protas yra išminties šaltinis, išmintis gi yra vienintelis patikėtinas vadas kovoje su viliugingu priešu. Protas ir išmintis yra vieninteliai ginklai, pasilikę mūsų rankose. Tik juos naudodami, galime mūsų didžią kovą už Lietuvos likimą laimėti. Jiems neprivalome leisti atbuktų, užrūdyti.

O tos rūdys, metams beslenkant, tai čia, tai kitur jau pradeda reikštis. Joms išūriėti nereik nei akinių. Prieš dešimt metų, didžiausios nelaimės laikais, visa lietuvių tauta — taip namie, kaip ir emigracijoje — viena mintimi galvojo, viena širdimi plakė, viena kalba kalbėjo ir vienu glaudžiu frontu prie vieno tiksloėjo: žūt-būt atkovoti Lietuvai laisvę!

Šiandien, dėja, jau netaip gerai

DEŠIMTMEČIO PROGA.

atrodo. Tikslą, berods, visi tą patį ir dabar turime. Bet mūsų strategija, kovos būdai, pradeda slūbuoti, ir ligi šiol vieningame fronte tai čia, tai ten pradeda reikštis plyšių. Šalia vienos minties vis aiškiau atsiranda ir kitų: čia išlenda partijų interesai, ten asmeniškios ambicijos; čia kivičiai dėl vadovybės, ten kitokios, dar perankstyvos varžytinės dėl garbės; čia savanaudiški išskaičiavimai, ten paprastos vaikiškos intrigos. Tai čia, tai ten šitokios ir panašios hydros pradeda galvas kelti. Pasekmėje, nors Babelio bokšto dar ir neturime, bet viena kalba susikaltėti darosi vis sunkiau. Išrodytų, lyg ir su mūsų širdimis kažkas pasidarė — jau lyg nevienodai plaka, straksėti pradeda...

Bet lietuvių tautos širdis organiškai sveika. Visi šitie negerumai — tai tik paviršutinės besirenkančios rūdys; rūdys, atsiradusios daugiausiai todėl, kad būsimie primirę visa tai, kas atsitiko prieš dešimt metų. Jas nuvalyti reikia. Privalome tai padaryti, kad tautos valia — atkovoti Lietuvai laisvę — ir vėl spindėtų nenugalimu pasiryžimu ir vieningomis pastangomis.

Šiandien, minint dešimtmetį, staptelk tik valandėlei, o Broliai Sese! Staptelk ir prisimink to baisaus birželio naktis ir dienas! Prisimink, kas su tavim ir tavaisiais tomis dienomis buvo — savo jausmus, savo mintis, savo tų dienų žygius. Teatsistoją prieš tavo akis ir likimas visų tų, kurie nelaimingesni už Tave buvo ir kurių kaulai šiandien Sibiro tundras kloja! Staptelk ir prisimink, pamastyk ir pagalvok!...

Širdis ir protas geriausiai pasakys, kas reik daryti...

B. K. Balutis,
Lietuvos Ministeris.

DBLS NARIAI-LIEUVOS LAISVĖS KOVOTOJAI

NARIŲ VERBAVIMO VAJAUS PROGA

Antrosios sovietų okupacijos išvakarėse dešimtys tūkstančių lietuvių iš Tėvynės suspausta širdimi pasitraukė į Europos vakarus. Kaip kiekviena politinė emigracija, taip ir šioji mūsų emigracija turi aiškius ir svarbius tikslus. Iš Lietuvos išvykome ne uždariauti ir čia kurti sau geresnį materialinį gyvenimą, bet išsaugoti savo asmeninę gyvybę ir, svarbiausia, iš laisvojo pasaulio siekti Lietuvos išvadavimo. Šiuo metu, kai raudonasis okupantas visomis savo tiranijos priemonėmis stengiasi sunaikinti ne tik vispusiškai klestėjusią Ne priklausomos Lietuvos ir lietuvių tautos gerovę, bet ir pačią mūsų tautą fiziškai išnaikinti, laisvajame pasaulyje gyvenę lietuviai negali likti vien tik pasyvūs šio baisaus proceso stebėtojai, bet mes

visi privalome aktyviai stoti į antikomunistinį organizuotą frontą.

kad sujungtomis jėgomis greičiau priartintume Lietuvos Laisvės valandą. Mums ir mūsų pavergtai tautai Tėvynėje yra ne vistik, ar toji valanda ateis šiemet, ar kitais metais, ar po keleto metų. Esame patys išgyvenę pirmosios sovietinės okupacijos dienas, todėl visi gerai žinome ir jaučiame tautos Laisvės ilgęsi, esame patys gyvieji liudytojai raudonojo teroro ir košmaro padarinių, kurie visu nuogumu siaučia kiekviename krašte, kuris turi nelaimės būti sovietų valdomas. Ar mes, naudodamiesi Vakaramų pasaulio laisvėmis ir turėdami, palyginti, saugų ir sotų gyvenimą, šiandien galime likti kurčiai ir nebyliai, kai mūsų broliai masėmis eina kryžiaus kelius Sibire ir nelygioje kovoje dėl Laisvės žūsta Tėvynės miškuose? Ką reiskia kai kurių mūsų tautiečių šiandieninis pasyvumas arba, stačiai, dezertyravimas iš Lietuvos vadavimo fronto? Žinome, jog dezertyravimas silpnina kiekvieną kariuomenę, todėl ar mes, vengdami organizuoto Tėvynės laisvinimo darbo, tuo pačiu nestipriname sovietinį okupantą ir ar neilginaime Lietuvos okupacijos dienas? Čia sustok ir pagalvok, emigracijoje gyvenę lietuviai!

Didžioji dalis mūsų emigrantų mėsės, tiesa, yra rimtai organizuota ir pasigėrėtina aktyvi žvelkime į Jungtinių Amerikos

su susibūrimu į Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungą. Ši organizacija, siekdama efektyvaus darbo, pasirinko teisingą kelią: DBLS eilėse sutelpa visi lietuviai.

Čia vienodai vertinami ir gerbiami visi, nežiūrint politinių, religinių ir socialinių ar profesinių skirtumų. DBLS nėra ir, reikia manyti, niekada nebus jokios politinės srovės įrankis ir kieno nors politinių kombinacijų objektas.

DBLS, stovėdama ant vienybės, abipusės tolerancijos ir darbo pagrindo, yra visų šio krašto geros valios lietuvių organizacija.

Laikydamosi šių, gražių principų, DBLS per ketverius metus išvarė gilia vągą tiek organizacijos, tiek savo narių socialinės gerovės, tiek Lietuvos vadavimo darbo srityse. Atsigrįžkime ir pažvelgkime: DBLS yra aktyvus tiesioginis ir netiesioginis daugelio tarptautinių suvažiavimų dalyvis, DBLS daug padarė mūsų slegusius darbo varžymus panaikinti, DBLS iniciatyva ir kietu darbu įsigyta lietuviškoji tvirtovė — Lietuvių Namai, DBLS su mūsų meno ir kultūros viešaisiais pasirodymais pralaužė ledus į anglų visuomenę ir kaskart vis platesne srove išsineša į šio krašto viešąją gyvenimą, DBLS renka aukas Lietuvos išvadavimo reikalams — Tautos Fondui, DBLS leidžia mums visiems taip reikalingą laikraštį „Britanijos Lietuvis“, DBLS eilėse, dirbdami bendrą darbą, įvairių įsitikinimų lietuviai išmokstame gražiai tarpusavy su gyventi ir vienas kitą, kaip žmogų, sąžiningai gerbti, pagaliau, DBLS kiekvienam nariui padeda sutvarkyti jo asmeninius reikalus įvairiose įstaigose, kartais, darbovietėse ir t.t. Čia išvardinta tik mažutis DBLS darbų sąrašas, bet ir iš jo jau susidarome gražų vaizdą apie visą šios organizacijos veiklos kaptalą.

Ar visa tai būtų padaryta, jei mes būtume dirbę kiekvienas atskirai? Ne!

Tik mūsų sujungtos rankos mums davė stiprybę ir nuveiktų darbų rezultatus.

kuriomis mes galime ir patys pasigėrėti, ir prieš kitų kraštų lietuvių kolonijas nesigėdyti ir prieš savo tautą Tėvynėje neraudonuoti.

Bet pastaruoju metu DBLS ima kiekviškai mažėti. Didelė emigracijos banga žymų skaičių DBLS narių išnešė ir dar tebeneša į kitus kraštus. Jiems tenka mūsų padėka už nuveiktus darbus DBLS gretose ir šilti linkėjimai laimės ir gerovės kiuose kraštuose, tačiau čia lieka turime susirūpinti užtaisyti išvykstančiųjų paliekamas spragas. Mums nepakanka išlaikyti tai, kas visų DBLS narių ligšiol kietu darbu

pasiekiama, bet reikia nenuleisti akių ir nuo ateities horizontų.

Reikia siekti, kad visi šiame krašte gyvenę lietuviai būtų DBLS nariai.

nes tik tada tie horizontai mums bus prieinami. O turime dar daug rezervų, kurie ligšiol dėl įvairių smulkų priežasčių nebuvo išjungę į šio krašto lietuvių organizuotą frontą. Mūsų visų pareiga ir garbė reikalauja, iš šio krašto vykstančios lietuvių emigracijos akivaizdoje, kiekviškai stiprinti DBLS, į jos eiles įtraukiant visus tuos tautiečius, kurie dar nariai nebuvo ir tuos, kurie buvo, bet dėl įvairių aplinkybių su DBLS ryšius formaliai yra nutraukę.

DBLS centro valdyba yra gyvai susirūpinusi įtraukti visus Didžiosios Britanijos lietuvius į šią organizaciją, tačiau vien tik centro valdybos rūpesčio mažai. Reikia tuo rimtai rūpintis ir visoms skyrių valdyboms ir visiems ligšioliniams nariams.

Šis birželio mėnuo — naujų DBLS narių verbavimo mėnuo!

Kiekvieno skyriaus valdyba turi ištirti, kurie lietuviai, gyveną jos veiklos ribose, dar nėra DBLS nariai. Į juos visus reikia kreiptis asmeniškai, kiekvienam įteikiant ir narius įstojimo anketa ir išaiškinti priežastis, kurios juos ligšiol darė pasyviu — neorganizuotu. Reikia nenarius kviešti į artimiausius skyrių susirinkimus ir ten aiškinti organizuotumo būtinumą. Reikia įtikinti, jog šiandien labai klaidinga galvoti, kad, girdi, „apsieis be manęs“. Neapsieis!

Tu esi nudžiūvusi tautos medžio šaka,

bet esi gyvoji jos ląstelė, todėl tu negali jausti lietuviškojo gyvenimo pulso ir dvasios, tavyje mažėja lietuviškojo kraujo cirkuliacija, jei tu neįsijungi į visiemis priimtą lietuvių organizaciją užsienyje. Nebūdamas organizuotas, tu negali būti šaunus Lietuvos Laisvės kareivis, tu silpnini lietuvišką antikomunistinį frontą, o tuo pačiu sustiprini sovietinį. Štai kodėl visi šio krašto lietuviai turi būti DBLS nariai

Naudinga ir gražu būtų, jei išvyktą DBLS nariai, kurie ištikimų padarė didelį įnašą visoje organizacijos veikloje, patys nepaliktu spragų, bet padarytų dar paskutinį savo, kaip nario, žestą: aš išvykstu, bet įtraukiu narių kitą lietuvių, kuris dar ligšiol nebuvo narys, kad tuo būdu nesumažėtų DBLS ir nesulipnėtų jos visos, taigi kartu ir mano, vartytas darbas.

Šis birželio mėnuo mūsų tautos gyvenime yra ypatingas mėnuo: prieš 11 metų sovietai okupavo mūsų tėvynę, prieš 10 metų pradėtas mūsų tautos masinis trėmimas į Sibirą, prieš 10 metų lietuvių tauta spontaniškai sukilo prieš sovietinį okupantą

M A R G I

(Skausmingo minėjimo proga)

Susikaupę minime vienos birželio m. nakties padarinius, — nakties, kuri tebesitėsia ligi šiai dienai. Aukų Golgotos dešimtmetį minime vieni vieni: krašte pasilikusiųjų ir tremiamųjų šauksmas, mūsų — tragedijos liudininkų pastangos, dar vis bejėgės pralaužti tylos sąmokslą. Stovime ilgos nakties kely vieniši, gražome rankas, dažnai nebesumojame kurion pusėn atsikreipti žvilgsniu bei šauksmu. Tyla lyg slapta pakasynų valandą.

Dėl mūsų tautos kančių, dėl psumilijonio lėtai mirčiai išstremtųjų brolių, šiandien nepaspilsi minios į gatves, — iš jos neišgirsime protesto balsų, dėl mūsų skausmo neprasidės solidarumo ir bado streikai.

Spauda kalbės apie kryžkelę suvažinėta šunį, iš trečiojo aukšto iššokusią mergaitę, prezidento dukters pirštinių švelnumą, pabėgusius diplomatus, salonų madas...

Parlamentuose, asamblėlose tikrai neatsiras drąsuolių su paklausimais ir dėl mūsų tautos tragedijos neįvyks ugninių debatų. Kokie tad peršasi klausimai?

Pasigavę seno lietuvių bičiulio, prancūzų Henri de Chambon žodžius, šiandien drąsiai galime klausti: „Ar nūn ir lūksit kurtis ir nebyliai jūs, respublikonai ir demokratai, kurie teisingai suklote prieš žiaurumus, padarytus mūsų žemėje, Vokietijoje ir kitur, bet šalta stebit žudymą ir trėmimą tūkstančių žmonių, kurių vienintelis nusikaltimas yra jų troškimas laisvės ir nepriklausomybės savo tėvynei. Kodėl tylit jūs, socialistai, kurie savo partijos rinkiminiam manifeste prancūzų tautai sakote: „Pasaulis nebus laisvas, kol bus prispausta bent viena tauta“? Kodėl tylite jūs, krikščionys demokratai, kurie skelbiatės esą dvasinių vertybių gynėjai?

tą savo Laisvės atstatyti ir gyvybės ginti. Tas didysis tautos suklimas, subūgęs 100.000 laisvės kovotojų, per kelias dienas pareikalavęs daugiau kaip 2.000 partizanų gyvybių (didensis skaičius kaip Nepriklausomybės kovose žuvusiųjų), yra vienas gražių mūsų tautos ryžtingumo ir Laisvės meilės epizodų.

Neveltui tad ir DBLS centro valdyba birželio mėnesį parinko DBLS narių verbavimo mėnesiu. DBLS — Lietuvos vadavimo kovos organizacija — šaukia visus Didžiosios Britanijos lietuvius stoti Laisvės kovotojais — naujais DBLS nariais. Susijunkime visi į vieną frontą vardan Lietuvos laisvės ir mūsų tautos ateities!

J. Senkus

CHICKAMAGUA

Ambrose Bierce

Ambrose Bierce, gimęs 1842 m., yra originalus praėjusio šimtmečio Amerikos rašytojas. Gimęs neturtingo ūkininko šeimoje, jaunas būdamas daug vargo, dirbdamas įvairiausius fizinius darbus. Kilus pilietiniam karui, stojo savanoriu į Unijos kariuomenę. Karui pasibaigus, vertėsi žurnalistika ir pasireiškė kaip gabus publicistas. Kurį laiką gyveno Anglijoje ir čia pradėjo rašyti noveles. 1891 m. Amerikoje išleido pirmąjį savo apsakų rinkinį „Istorijos apie karius ir civilius“. Tačiau knyga, dėl aprašytų tvyklių žiaurumo, neturėjo pasisekimo. Ir vėliau pasirodžiusios jo knygos skaitytojų nebuvo mėgiamos, nors literatūrinio atžvilgiu jo kūriniai yra gana vertingi ir originalūs.

Čia dedamas apsakos vardas yra istorinis. Toje vietoje įvyko vienas žiauriausių Amerikos pilietinio karo mūšių.

— o —
Vieną saulėtą rudens popietę nuo savo primityvių namų mažame lauke nuklydo berniukas ir nepastebėtas įėjo į giria. Jis buvo laimingas, apimtas naujo nevaržomos laisvės jausmo, — laimingas, kad turi progą tyrinėti ir ieškoti naujų nuotykių. Mat, šio berniuko dvasia per jo prosenelių kūnus buvo daug tūkstančių metų lavinama atmintiniams atradimo ir užkariavimo žygiams — laimėjimams mūšiuose, kurių kritiškais momentais būdavo ištisi šimtmečiai, kurių nugalėtojų stovyklose būdavo kalto akmens miestai. Nuo sa-

vo lopšio ta padermė buvo pergalingai skynusis sau kelią per du žemynus ir, persikėlusį per didžią jūrą, buvo įsibrovusi į trečiąjį, kur iš paveldėjimo gimė kariauti ir viespatauti.

Berniukas buvo kokių šešerių metų amžiaus, neturtingo plantatoriaus sūnus. Savo jaunystėje berniuko tėvas buvo kareivis, buvo kovėsis su nuogais laukiniais ir buvo sekęs paskui savo tėvynės vėliavą į civilizuotos tautos sostinę toli pietuose. Taikingame plantatoriaus gyvenime ta karžygio ugnis buvo išsilaikiusi: kartą uždegta, ji niekad neužgesa. Tėvas mėgo karines knygas ir paveikslus, ir berniukas buvo tiek supratęs, kad buvo sau pasidirbę medinį kardą, nors net jo tėvo akis būtų vargiai pažinusi jį kaip tokį. Tą ginklą jis dabar narsiai nešė, kaip kad pritisko didvyriškos padermės sūnui, ir, stabtelėdamas kartkartėmis saulėtose girios aikštėse, jis, kėmė perdėdamas, čia puldavo, čia gindavosi, kaip kad buvo išmokęs daryti iš graverio paveikslų. Per daug įdrąsintas to lengvumo, su kuriuo įveikė neregimus priešus, mėginusius užkirsti jam kelią, jis padarė tą gana paprastą karinę klaidą — vydamasis per daug pavojingai užsivarė, kol atsidurė ant kranto plataus, bet seklaus upelio, kurio sraunūs vandenys užkirtu jam tiesioginį kelią į bėgantį priešą kuris buvo persikėlęs nelogiškai lengvai. Bet tai reikėjo įveikti beabimio nugalėtojo: per didžiąją jūrą persikėlusios padermės dvasia ruseno nenugalima toje mažoje krutinėje ir negalėjo būti pa-neigta. Radęs vietą, kur keli rieduoliai gulėjo upelio vagoje už ko-

lio žingsnio ar šuolio nuo vienas kito, jis persikėlė ir vėl puolė savo įsivaizduoto priešo užpakaline danga, iškapodamas visus kardu.

Dabar, kada mūšis buvo laimėtas, apdiramas reikalavo, kad jis pasitrauktų į savo operacinę bazę. Deja, kaip nevienas galingesnis pergalėtojas ir kaip vienas, pats galingiausias, jis negalėjo sutramdyti karo troškulio, nei išmokyti, kad gundomās likimas apleidžia iškiliausią žvaigždę.

Žygiuodamas nuo upelio kranto, jis staiga susidūrė su nauju ir baugesniu priešu; kelyje, kuriuo jis traukė, stacias, pastatytomis ausimis ir priešais nuleistomis lūpomis, tupėjo zukiis. Šuktelėjęs iš išgąščio berniukas atsikuko ir leidosi tekinas, pats nežinodamas, kur, šaukdamasis neišsikišais garsais motutės, verkdamas, klupčiodamas, erskėčiams nuožmiai draskant jo švelnią odą, mažai širdelės smarkiai mušant iš siaubo, — uždusęs, ašarų apakintas, — paklydęs girioje. Paskui daugiau kaip valandą jis klaidžiomis kojomis takavo po raizgius tankynus, kol, pagaliau, nuovargio įveiktas, atsigulė siaurame tarpe tarp dviejų akmenų, už kelių žingsnių nuo upelio, ir, vis nusitvėręs savo žaislinį kardą, jau nebe ginklą, bet draugą, kukčiodamas užmigo. Girios paukščiai linksmai čiulbėjo jam ties galva; voveraitės, pasiviknodamos savo šauniomis uodegaitėmis, bėgo lodamos iš medžio prie medžio, nejausdamos viso to gailumo, ir kažkur toli grūmėjo keista, prislopinta perkūnija, lyg kurapkos bugnytų. Švėsdamos, kad gamta nugalėjo jos pavergėju nuo neatmenamų laikų vaiką. O mažoje plantacijoje, kur

balti ir juodi vyrai paskubomis, išsigandę, ieškojo laukuose ir ežiose, motinos širdis plyšo dėl savo dingusio vaiko.

Praslinko valandos, ir mažasis miegotojas atsistojo ant kojų. Vakarų vėsuma buvo įsibrovusi į jo sapnarius, ir klaiči baimė į jo širdį. Bet jis buvo pasilsėjęs ir nebeverkė. Kažkokiu aklu instinktu, kuris vertė jį veikti, jis veržėsi pro aplinkinius brūzgynus ir prisivarė prie aukštesnės žemės, iš dešinės buvo upelis, iš kairės — retais medžiais nusėta švelni atšlaitė, o viršų visko — tirštėjanti prieblandos niauruma. Pagal vandenį kilo skystas vaiduokliškas rūkas. Jis gąsdino ir atstūmė jį; užuot persikėlęs per upelį ir nuėjęs ta kryptimi, iš kurios jis buvo atkakęs, jis atsikuko nugara ir leidosi į priekį, tamsios, visa supandios girios link. Staiga jis prieš save pamatė keistą judantį daiktą, kurį jis palaikė kokių dideliu gyvuliu, — šunimi, kiaule, — jis negalėjo jo įvardyti, gal tai buvo lokys. Jis buvo matęs lokius atvaizdų, bet nieko pikto apie juos nežinojo, ir neišsikišais buvo norėjęs su vienu susitikti. Bet kažkas to daikto pavidale ar judesiuose, — kažkas jo artinimosi nerangume, jam sakytė sakė, kad tai ne lokys, ir smalsumas sulaukė baimę. Jis stovėjo kaip įremtas, ir, tam daiktui pamažu slenkant pirmyn, kās akimirka darėsi drąsesnis, nes matė, kad daiktas bent neturi ilgų, grąsinančių zuikių ausų. Galimas dalykas, jo išpuodinas protas nuvokė kažką pažįstamą toje ropojamoje, nerangioje eisenoje. Kai daiktas prisitartinio tiek, kad galėtų išsisklaidyti jo

LAIŠKELIAI

Ar tos vertybės ne tokios pat visuose kraštuose ir ar Kristaus mokslas ne universalus? Nejaugi jūsų visų smegenis taip iškepinio Stalino saulė, kad jau nebesuvalkiate, kas darosi už geležinės uždangos?

Atsakymo ir nelaukiame. Prie Baltijos krantų vyksta suėmimai, deportacijos, sekvestrai, žudymai, kankinimai... Baltramiejaus naktis tęsiasi.

Stebėdami nerangius Vakarų demokratijos judesius, savo nusi-vylimą skandinavame naujuose pažaduose, kilnuose didžiųjų susitarimuose, chartose ir gražiose frazėse. Dar ir dabar mūsų akyse skamba žodžiai, auksiniai žodžiai, šaukę vardan idealo, vardan su-kurtos idealių programos tarnau-ti, skirti visas pastangas, gyvybės kainą aukotis tironijai, vergijai, priespaudai ir netolerancijai už-slopinti.

Vardan demokratijos idealų, tūkstantčiai mūsų tautos sūnų iš-gabanta nežinon, tūkstantčiai iš-rūko pro nacių krematoriumų ka-minus, tūkstantčiai krito tėviškės laukuose, šimtai tūkstančių iške-liavo ir dar keliauja į baisias dar-bo vergų stovyklas.

Tamsumos dar supa didelę žemės rutulio dalį. Tamsumoje vyksta tautų, vertybių, sienų ir paskiro žmogaus išpardavimas, mainai, derybos... Derybų per-traukų metu pasigirsta senų paža-dų kartojimas, panaujinti šūkliai, naujos vilionės.

Prieš keletą šimtų metų Ma-chiavell'is yra pasakęs: „Be abe-jų, didžiai girtina, kad kunigaikš-čiai laikosi savo išpareigojimų. Tačiau tarp mūsų gadinės kuni-gaikščių, atlikusių didelius darbus, maža tėra tokių, kurie būtų sie-lojęsi apgauti tuos, kurie pasitike-jo jų taurumui“.

Esame apvilti, bet nenužudyti. Daug kartėlio, skausmo ir širdgė-los susiklosto verčiant praeitį ir žvelgiant į ateitį. Nežiūrint mūsų reikalų išdavimo, šiandieninio ty-los samokslas, mes savo viltis, ti-kėjimą, pastangas ir patyrimus be-dvejimo dedame Vakarų demo-kratijų pusėn. Kito pasirinkimo nėra. Esame ištikimi, kad pasaulio sąžinė pabus: ir vieną dieną Vakarai išeis ginti sąvės ir paver-gtųjų.

Iš Teherano konferencijoje fik-suotų deklaracijų man yra ištirge-pora sakinių: „Mes su džiaugsmu sutiksim ateinančias prisidėti prie visuotinės demokratijų šeimos... mūsų mintys ir viltys lieka į tą dieną, kada pasaulio tautos galės gyventi laisvos, tironijai nepasie-kiamos ir besivadovaujančios savo pačių troškimais ir sąžine“.

Tikėkim, kad dėl šių principų įgyvendinimo, Vakarų demokrati-jos pusiaukelė nesustos...

Vertindami aplinką, žvilgsniu atsigrežkime į savas gretas. Koks mūsų vaidmuo tėvynės nelaimių valandoje?

Pravardžiuojami „ramybės truk-dytojų“ vardu, prievartaujami un-ros kirpėjų ir kepečių, siundonių politrukų gaujų, skryninguojami, piktu veiksmu ir autoritetų žo-džiais vejami: „grįžti į kilimės kraštus“; maitinami Paleckio, Sniečkaus šnekomis, enkavedistų spauda bei šlykščia kukurūzinių miltų sauja, mes plaukėme pro pavojingus sukurius, ryžomės tie-są išnešti savais pečiais.

Šiandieninėje politikos biržoje tremtinių kaina yra pakilusi ligi nesvajotos vertės. „Ramybės truk-dytojai“, dar vakar uniformuotų ir frakuotų raginami „apsispresti“, šiandien yra klausiami: ar nebu-vome kartais viliojami grįžti tė-vynėn, ar negalėtume pasakyti „vyliūgu“ pavardes. (Šioje vietoje leidžiama visiems garsiai nusi-kvototi).

Pasirāmstydami benamio elge-tos lazda, šiandien mes priartėjo-me prie garbingų teismo posėdžių salių, taurių asmenybių, kil-nių organizacijų, demokratijos idealų saugotojų, kur galime vi-siems liudyti tautos kančias, pasa-koti savus išgyvenimus.

Liudininko vardas uždeda gar-bingas pareigas bei didelę atsako-mybę. Pasaulio sąžinė atbūkima, tylos samokslą privalome lauzti šauksmu, tiesos žodžiu, priesaika, lietuvių dorybėmis, meile žmogui, pavergtos tėvynės balsu. Į Vakarų išėjome ne „vendravoti“, bet pa-vergtiems parnešti laisvės, skelbti tai, ko patys pavergtieji negali pasakyti.

Apie tironiją, vergiją, priespaudą, netoleranciją, deportacijas, žu-dymą ir kankinimą privalome liu-dyti kiekvieną valandą ir kiekvie-name žingsnyje.

Mūsų žodį, žingsnį ir veiksmą privalo lydėti Vienybės ir susiklau-symas. Visokių mokslų ir sąjū-džių daktarai, lėvetai ir evange-listai turėtų įsidėmėti, kad „sam-būriauti“ ir „sąjūdžiauti“ galėsime tada, kai grįšim išlaisvinton Lie-tuvon. Trinimasis, skaldymasis tremtyje, ir dar tokioje sunkioje tėvynės nelaimių valandoje, nieko gero nežada.

Prašnekome ne tam, kad šnekė-ti, bet kai tylėti nebegalima. Tė-vynės kančių valandoje pasilikim vieningi draugai dvasioj ir sieki-muose.

M. Urvikis

SABALU KAILINIAI

Gal visi prisimename Persijos šacho vestuves, įvykusias šių me-tų ankstyvą pavasarį. Gal taip pat prisimename, kad vestuvių proga Stalin'as naujai šacho žmonai do-vanojo geriausios rūšies sabalu kailinius. Toks buvo Stalin'o iša-kymas — išmedžioti visus Sibiro miškus naujos karalienės garbei

ir aprenkti ją sabalais.

Ne vienas stebėtojai kilo mir-tis ir mįslė: dėl ko dovana tik Persijos šacho žmonai, o ne Egipto karaliaus Faruko sužadėtinei arba kuriai kitai ištekejsusiai ka-ralaitei? Juk karališkų vestuvių buvo daug ir jos gana dažnos. Pagaliau ir Persijos klimatas ne-tinkamas kailiniams — per karš-ta. Tad kam tokia nepaprastai brangi dovana ir tik Persijos ka-ralienei?

Žinoma, Persijos karalienė gali būti pakviesta ir į Maskvą, gal būt net ir į žiemą, kada Maskvoje veikia teatrai, operos, baletai. Štai, kad jauna, graži karalienė nesusaltų, Stalin'as iš anksto do-vanojo jai kailinius, tokius, kokių neuri nei viena moteris pasaulyje.

Ir visgi lieka klausimas neiš-spręstas — dėl ko tik Persijos ka-ralienei? Kodėl nieko nepasiuntė naujam Tibetui Dalai Lamai? Ko-dėl Stalin'as susirūpino tik Persi-jos karaliene, kad ji nesusaltų, o kitos — teiššala sau?

Tačiau ilgai neteko laukti ir mįslė kažkaip lyg savaime paaiškėjo. Kailiniai pasirodė ne do-vana. Geriausi sabalai buvo me-džiojami ne gražiausiai dovantai, bet aukščiausiais kainai. Kaina ištikro aukšta — Abadano žibalo šaltiniai, o per juos, gal, ir visa Persijos nepriklausomybė.

Cia nėra ko ir stebėtis. Argi Maskva yra ką nors kam nors do-vanojusi? Nieko ir niekam. Visą tik ėmė ir grobė.

Abadano žibalo šaltiniai yra gy-vybinės reikšmės, visų pirma, pa-čiai Persijai. Nuo jų eksploataci-jos priklauso visos valdžios biu-džetas, kurio 75% skiriamai ka-riuomenei ir valdininkijai. Tad, kuriuo nors būdu prisiartinus prie jų, Maskvai tektų ne tik žiba-las, bet ir Persijos kariuomenė ir valdžios aparatas.

Bet tuo tarpu šis tikslas yra to-limesnis ir gerai užmaskuotas. Šiuo metu viskas daroma grynai tautiniais, patriotiniais motyvais. Abadano žibalo versmės suvalsty-binamos. Jos turi priklausyti tau-tai, ne kapitalistams ir dargi sve-timiems. Idomu, kad žibalo vers-mių suvalstybinimą ir jų perda-vimą tautos žinion remia ir reika-lauja ne tik persų kraštutinės tautinės, bet irgi komunistinės. srovės. Pastarosios yra netgi žy-miai uolėsnes ir griežtesnės.

Iš šių šiandien taikoma tiesiogini-ai ir neužmaskuotai, tai į vaka-rų imperializmą.

Abadano žibalo versmių eks-ploatacija yra išimtinai britų ran-kose. Iš Abadano versmių kasmet teka 30 milij. tonų žibalo. Šis kiekis patenka 60% viso D. Brita-nijos žibalo suvartojimą, be to dar tenka jos dominijoms: Pakis-tanui, Indijai ir Australijai. Tol. kol šios versmės yra D. Britanijos rankose, nėra baimės, kad žibalas tekėtų kitur, kaip tik sau ir pami-

OKUPUOTOJE LIETUVOJE

SPORTININKUS LAIKO STOVYKLOJE

Okupuotoje Lietuvoje krepšinio sportas visai smukęs. Jau porą me-tų iš eilės Lietuvą užima pasku-tinė ar priešpaskutinę vietą So-vietinės Sąjungos pirmenybėse. Priežastis ta, kad geresnius Lie-tuvos krepšinio žaidėjus, kaip pav. St. Butautą, K. Petkevičių ir Lagunevičių Maskvos rinktinė pasiėmė sau ir į Lietuvą jų daugiau neišleidžia. Jie yra ap-gyvendinti „Serebrianyj Bor“

nėtomis dominijoms.

Bet užtat gali susidaryti visai skirtinga padėtis, jeigu Abadano šaltiniai išsivertų iš D. Britani-jos rankų, globos ir priežiūros. Versmės galėtų pradėti išsekti D. Britanijos atžvilgiu ir pradėtų gausiai tekėti SSSR pusėn. Nesun-ku įsivaizduoti, kas tokiu atveju atsitiktų. Eveik visas D. Britani-jos motorinis susisiekimas auto-mobiliais, tankais ir lėktuvais taptų paraližuotas; D. Britanijos ūkinė ir karinė galybė taptų smarkiai suredukuota. Tai būtų kaip tik tai, ko Maskva siekia.

Neabejotinai, kad Rusijos įtaka Persijoj yra didelė. Bet ne maža ir D. Britanijos. Tad, prasidėjo rungtynės tarp dviejų galybių vi-sai arti Europos sienų. Rusija su-telkė kariuomenę Kaukaze, visai arti Persijos sienos ir Persijos sos-tinės. D. Britanija telkia parašiu-tininkus Kipro saloj, o jos laivy-nas plaukioja arti Abadano. Kari-nio konflikto atveju, atrodo, Aba-dano versmės turėtų tekti D. Bri-tanijai, nes Rusija per toli nuo jų, kad galėtų jas užimti anksčiau kaip britų laivyno kareiviai. Tad Maskva matyti mėgins „išvaryti“ britus iš Persijos taikiu keliu, ati-duodant versmės persų tautai su-valstybinimo keliu. Tai padarius, Maskva mėgins antrą ėjimą šach-matų lentoje — „padėti“ persų tautai versmes tvarkyti.

Ir kas tuomet? Tuomet žibalas gali pradėti tekėti iš pietų į šiau-rę, į Rusiją. Tuomet persų valdžia ir kariuomenė būtų Maskvos pri-klausoma. Tuomet kiltų karas pačioje Europoje.

Tuo tarpu vyksta kieta, diplo-matinė, šalta kova. Ji paskutinėje fazėje. D. Britanijos ekonominė, politinė ir karinė galybė ši kartą yra tiek palista, jog galima būtų tvirtinti, kad ši kartą Kremlius laiko pjautuvą po pačiu D. Brita-nijos kaulu.

Aišku savaime, D. Britanija nesiduos pjaunama. Kova vyksta ir vyks dar kurį laiką. Ji gali pa-sibaigti arba Kremliaus pralaimė-jimu arba trečiuoju pasauliniu karu. Kad ji užsibaigtų Persij- okupavimu, tokiu atveju, atrodo, yra mažiau galimybių.

S. Kuzminskas

sportininkų stovykloje, prie Mas-kvos. Su Maskvos komanda ba-landžio 27 dieną jie buvo nuvežti į Paryžių žaisti. Toje pačioje stovykloje apgyvendintas ir SSSR bokso meistris kaunietis Socikas, kuris neseniai buvo nuvežtas į Stockholmo bokso pirmenybes.

„PLANINGAS REMONTAS“

Pereitais metais į Kauno auto remonto dirbuvės „Kurpius“ ar-telė iš Ukmergės atsiuntė savo sunkvežimį pataisyti. Remontą pažadėta baigti mėnesio laike. Tačiau po metų „Kurpius“ di-rektorius, atvykęs automobilio atsiimti, dirbtuvės kieme rado tik jo šonkaulius. Dirbtuvių di-rektorius Broniškaitis paaiškino, kad tai yra normalus reiškinys, nes visos mašinos remontuojamos iš eilės ir trūkstantis dalys iši-mamos iš sekančios, eilėje remon-tuoti laukiančios mašinos. Ir nie-ko stebėtina, jei paskutinės mašinos eilėje tik griaučiai liko. Kai atsiųs kitas remontuoti mašinas, iš jų bus išimtos dalys ir pridėtos prie „Kurpius“ artelės mašinos griaučių.

MURIJA SAMOVARUS

Okupantai savo kariams Lietu-voje jau spėjo pastatyti 70 pamink-lų. Didžiausias jų gen. Cernia-chovskii'ui Vilniuje. Dabar skulp. Pundzius baigia lipdyti naują bolševikų užsakymą. Tai bus raudonarmiečio paminklas, 5 metrų aukščio. Jis būsiąs masiniai pa-daugintas ir pastatytas Klaipėdoje, Obeliuose, Alytuje, Rudaminoje, Joniškėje. Pundzius lipdo dar vieną raudonarmiečių grupę Zaliajam tiltui Vilniuje. Vietoj Trijų Kryžių paminklo, kurį rusai sus-progdino, numatoma užrioginti koki nors sovietinį griozdą. Šiau-liuose pastatytas pergales pa-minklas, o Biržuose ir Trakuose po obeliską. Dabar paskelbtas konkursas Salomėjos Neries ant-kapiui. Jis būsiąs pastatytas ant jos kapo Karo muziejaus sodyboje Kaune, dabar Istorijos—revoliuci-niam muziejuje.

PALIAUPSINO NEGYVĄ ŽUKĄ

Vilniaus muziejuje buvo piešėjo Stepo Žuko penkių metų mirties minėjimas. Nepriklausomybės laikais bolševikinis Žukas netruk-domas Kaune pašė bolševikų plakatų, nukreiptus prieš Lietu-vos nepriklausomybę. Tai paaiš-kejo bolševikams okupavus Lie-tuvą. Su rusais Žukas išbėgo į Ru-siją, su jais ir grįžo į Lietuvą. Tačiau neišgail jam teko džiaugtis grįžimu. Bolševikų nusamdyti ži-buriai, kaip taisyklė, neišgail vie-čia. Guli jis jau po Lietuvos vėle-na kaip ir kiti savo talentus ru-sams pardavę menininkai: Salo-mėja Neris, Liudas Gira, Petras Cvirka, Tallat-Kelpša, Gruodis, Borisas Dauguvietis ir kt.

abejojimai, berniukas pamatė, kad paskui jį seka kitas ir dar kitas. Dešinėje ir kairėje jų buvo daug daugiau; visa aikštė aplinkui knibždėjo jų — visi jie slinko pir-myn, prie upelio.

Tai buvo vyrai. Jie šliaužė ro-pomis. Naudojo tik rankas, vilk-dami kojas. Naudojo tik kelius, nes rankos karojo šalia šonų ne-naudingos. Mėgindavo atsikelti, bet griūdavo kniūpišį pamėginę. Nieko natūraliai nedarė, tik tai, kad pėda už pėdos šliaužė į tą pa-čią pusę. Pavieniui, poromis, ma-žais būreliais jie slinko prietemiui: vieni kartkartėmis stabtelėdavo, kiti pamažu pro juos prašliauž-da-vo, paskui pirmieji vėl sujudėda-vo. Jie ropojo tuzinais ir šimtais: kiek buvo galima akimis užmesti tirštėjancioje prieblandoje, jie ty-sojo, ir tamsi giria už jų atrodė neišsamiama. Pati žemė, rodėsi, slinko upelio link. Kartais vienas, kuris sustodavo, toliau nepasi-versdavo, bet pasilikdavo gulėti nejudėdamas. Jis buvo negyvas. Kai kurie stabtelėję, darydavo keistus mостus, iškeldavo ir vėl nuleisdavo kojas, apsikabindavo galvas, tiesdavo delnus į viršų, kaip kad kartais tenka matyti žmones darant, kai viešai mel-džiasi.

Ne visai tai berniukas įsidėmė-jo: tai būtų pamatęs senas stebė-tojas: jis tik tiek matė, kad tai vyrai, bet šliaužia kaip kūdikiai. Fėdams vyrai, jie nebuvo baisūs. Nors kai kurie buvo nepažįstamai pasidėdė. Jis užjo laisvai tarp jų, nuo vieno prie kito, ir žvilgčiojo jiems į veidus su vaikishku smal-sumu. Visi jų veidai buvo keistai

balti, ir daugelis buvo išmarginti ir iškeršinti raudona spalva. Kaž-kas tame, — gal, ir kažkas jų gro-tieskiškose pozose ir judesiuose, — jam priminė dažytą klouną, kurį jis buvo matęs praėjusią vasarą cirke, ir jis juokėsi, žiūrėdamas į juos. Bet jie vis slinko pirmyn, tie sužaloti ir sukrūvinti vyrai, tiek pat nepaisydami, kiek ir jis, to dramatinio kontrasto tarp jų juo-ko ir jų pačių siaubingo rimtumo. Jam tai buvo linksmas reginys. Jis buvo matęs savo tėvo negrus ro-pojant jam pralinksminai, — buvo taip jais jodinėjęs, „apsimesda-mas“, kad jie arkliai. Jis dabar prisiartinio prie vieno iš jų ropo-jančių pavidalų iš užpakalio ir vi-riai apžergė jį. Vyras prigulė ant krūtinės, atsisėdė, žiauriai nu-metė berniuką ant žemės, kaip neišjodinėtas kumelis, paskui at-suko į jį veidą, kuriam trūko žemutinės žiaunos — nuo viršutinių dantų iki gerklės ėjo didelis rau-donas plyšys su pakarusiais mės-galais ir kaulo skeveldromis. Ne-natūralus nosies išsikišimas, sma-kro stoka, žiauros akys teikė vė-rui didelio plėšraus paukščio, sa-vo aukos kraujo nuraudonintu gurkliu ir krūtine, išvaiz-da. Vyras atsikėlė ant ke-lių, berniukas — ant kojų. Vy-ras pakratė kumščią berniukui; berniukas, pagaliau, išsigandęs, pribėgo prie medžio reteliese, už-siglaudė už jo ir ėmė rimčiau žiū-rėti į padėtį. Šitaip ta glūdi mi-nia pamažu ir skausmingai vilko-si toje baisioje pantomimoje — lei-dosi atšlaite kaip koks spiečius, dideliu juodo grambuoliu, nesu-keldama mažiausio garso — gliō-

je, visiškoje tyloje.

Užuot patumšjęs, tas vaiduo-kliškas gamtovaizdis ėmė šviesti. Pro medžių juostą anapus upelio sužerėjo keista raudona šviesa, ir medžių kamienai ir šakos prieš ją virto kokiais juodais mezginiiais. Šviesa lietė šliaužiančius pavidal-us ir teikė jiems pabaisiškus pa-šėlius, kurie karikatūrinio jų ju-desius ant nušviestos žolės. Ji krito jiems ant veidų, pabrėždama jų baltumą rausvu atspalviu, keldama aikštėn dėmes, kuriomis tiek daug iš jų buvo sutepti ir nuker-šinti. Ji blizgėjo, atsimušusi nuo jų sagų ir metalo gabalėlių jų ap-daruose. Instinktyviai berniukas atsuko į tą plintantįją pažiorą ir ėmė leisti atšlaite su savo bai-siais draugais; po kelių akimirkų jis buvo pralenkęs pačius pirmu-tinius — tai nebuvo koks žygis, atsižvelgiant į jo pranašumus. Jis atsis-tojo priekyje, it vadas, laiky-damas savo žingsnius su jų ir kar-tais atsigrėždamas, lyg pamatyti, kad jo kariuomenė neatsilikta. Tikrai toks vadas niekad tokių pa-sekėjų neturėjo.

Pabirė ant žemės, kuri dabar pamažu siaurėjo, šitaip baisiai kariuomenei vis arčiau prisibrau-nant prie vandens, buvo tam tik-rų daiktų, kurie vado prote nebu-vo susiję su jokiomis veiksmingo-mis asociacijomis: vienas kitas ap-klotas, standžiai išilgai susuktas, sudvilypuotas, špagatu surištais galais; sunki kuprinė, sulaužyta muškietė šen ir ten, — žodžiu, to-kie daiktai, kurie randami pasi-traukiančios kariuomenės užpa-kalyje, — nuo medžiotojų bėgan-čių vyrų „pėdsakai“. Visur, arti

upelio, kur šitoje vietoje buvo že-mumos pakraštys, žemė buvo su-minta į purvą vyrų ir arklų ko-jomis. Stebėtojas, geriau pratęs vartoti savo akis, būtų pastebėjęs, kad tie pėdsakai ėjo į abi puses; žemė buvo du kartus pereita — traukiant pirmyn ir pasitraukiant atgal. Prieš kelias valandas šie bevilčiai, parblokti vyrai su sa-vo laimingesniais ir dabar gero-kai nutolusiais draugais buvo tūk-stantčiais įsikverbę į girią. Jų paeiliniai batalijonai, pakrikę spie-čiais ir vėl į eiles susirikiavę, bu-vo praėję pro vaiką iš abiejų pusių — buvo ko jo, miegant, neužmyne. Jų žygio šlamesys ir užesys nebu-vo jo pažadėjęs. Beveik už akms-mėčio nuo ten, kur jis gulėjo, jie buvo kovęsi, bet jis neišgirdo nei muškietų tratėjimo, nei patrankų griovimo, nei „karvedžių griaudi-mo ir rykavimo“. Jis buvo viską pramiegojęs, nusitvėres savo ma-žą medinį kardą, gal, kietesne gniaužta, nesamoningai atjausda-mas savo karinę aplinką, bet ne-paisydamas kovos didybės, kaip tie negyveliai, kurie buvo mirę tai šlovei sukurti.

Gaisras anapus girios juostos, tolimesnėje upelio pusėje, atmuš-tas į žemę nuo savo dūmų skliau-sio, buvo nudažęs visą gamtovaiz-dį. Vingiuota rūko linija jis buvo pavertęs aukso garais. Vanduo žvilgėjo raudonomis dėmėmis, ir daugelis akmenų, kurie kyšojo jo paviršiuje, irgi buvo raudoni. Pet-tai buvo kraujas: mažiau sužeis-tieji buvo juos sudėmėję persi-keldami. Jais dabar ir berniukas noriais žingsniais perėjo: jis trau-

kė į gaisrą. Atsis-tojęs ant tolimes-nio kranto, atsigrėžė pasižiūrėti į savo žygio draugus. Priekinė dan-gartinos prie upelio. Stipresnie-ji jau buvo prisivilkę prie krašto ir buvo panėrę savo veidus į sriu-tą. Trys ar keturi, kurie gulėjo nejudėdami, atrodė, buvo be gal-vų. Pamačius tai, berniuko akys iš-siplėtė iš nusistebėjimo; net jo laki vaizduotė negalėjo priimti reiškinio, žymincio to į gyvybin-gumą. Apmalšinę savo troškuli, tie vyrai jau nepajėgė atsitraukti ir išlaikyti savo galvas viršų van-dens. Buvo prigirę. Jų užpakalyje atviros girios aikštės parodė va-dui tiek pat belyčių jo niaurios komandos pavidalų, kaip ir pirma, bet kur kas mažiau judėjo. Jis pamojavo savo kepuraitę jiems pa-drašinti ir žyposdamasis parodė savo ginklą į kelrodę šviesą — ugnies stulpą šiam, keistam eksodui.

Pasikliaudamas savo kariuome-nės ištikimumu, jis dabar įžengė į girios juostą, lengvai pro ją praė-jo raudoname gaise, perlipo per tvorą, atsisukdamas kartkartėmis pakoketuoti su savo atlaipiu šešė-liu, ir taip prisitartinio prie liepsno-jančių namo griuvėsių. Viskas bu-vo siaubte nusiaubta. Visoje toje plačioje pažioroje nebuvo matyti gyvos dvasios. Jam tai nerūpėjo: reginys jam patiko, ir jis šokinė-jo džiaugdamasis ir pamėgdžioda-mas blaksinčias liepsnas. Jis bė-giojo rankiodamas kurą, bet kiek-vienas daiktas, kurį jis surado, buvo jam per sunkus įmesti iš atstumo, iki kurio kaitra jam lei-do prisitartinti. Nevilties pagautas,

MASTYMAI APIE ATOMĖLI

ATOMBOMBĖ SPROGSTA IR KAS TOLIAU

(Žiūr. „B. Lietuvio“ 12 num.)

3. RADIOAKTYVUMAS

Radioaktyvumas ir yra ta savybė, kuria atombombė iš esmės skiriasi nuo kitų — „senamadiškų“ bombų. Taigi pravartu apie šią naujenybę pakalbėti plačiau ir išsamiau, ypač kada daugelis radioaktyvumo pavojų perversina ar jo nedavertina. Čia neminėsiu daugybės natūralių ir dirbtinių radioaktyviųjų (t.y. pasižyminčių savitais spinduliavimu) medžiagų, o kalbėsiu tik apie tas, su kuriomis galim susidurti galimo atominio karo atveju.

Jau iš pirmųjų „mastymų“ žinom, kad suskaldyti, sutrupinto atomo dalelės — trupinėliai pasižymi savotišku veikimu — radioaktyvumu. (Tiksliau būtų šią savybę vadinti **radiacija** — spinduliavimu). Radioaktyvumas yra baisus tu, kad jo negalima pagauti mūsų turimais „perkiais kūno pajautimais“, o kai jo padariniai pajuntami — jau būna per vėlu, nes tada giltinė jau tvirtai žmogų laiko savo glėbyje...

Atomio karo atveju tektų susidurti su: gamma — spinduliais, neutronais, beta spinduliais (dalelėmis), alfa spinduliais (dalelėmis) na, ir praktiškai bereikšmiais, neutrino ir mezotronais. Su kiekvienu jų susipažinsim atskirai.

A. Gamma spinduliai (panašūs į Roentgeno spindulius, vartojamus peršvietimo ir gydymo tikslams medicinoje) yra pavojingiausi, nes jie lekia šviesos greičiu (apie 186,000 mylių per sekundę), nulekia gana toli ir pasižymi stipria prasiskverbimo galia. Jei už 3000 pėdų nuo sprogi-
mo būsi pasislėpęs 12 colių storio betono bunkerioje — jausiesi saugiai nuo karščio, bet dalis gamma spindulių, pervėrę betoną, dar puikiai smigs į tavo „grišną“ kūną... Išėjęs iš bunkerio, dėl visa ko, skubėk tvarkyti savo asmeniškus reikalus, nes galima 50% tikrumu tvirtinti, kad jau gyvenai skolintu gyvenimu... Didėjant atstumui šių spindulių žalingumas smarkiai silpnėja. Pav., už 7000 pėdų šie spinduliai būtų beveik nepavojingi ir be jokios už-
dangos, o nuo karščio tokiam atstume oda dar stipriai nudegtų.

**Atom bombės sprogi-
mo metu** išsiskiria gamma spinduliai, po kelių sekundžių, jau būna išsisklaidę — „išgaravę“. Sprogdinant bombą įprastame aukštyje — tik apie 1% gamma spindulių tepasiekia žemę. Ir vis dėlto 1/4 mylios spinduliu nuo žemės centro (taip pavadinta vieta žemėje tiesiog apačioj sprogišios bombos) visi be uždangos esą žmonės žūtų, o 3/4 mylios spinduliu — gal žūtų nuo šių spindulių. Ne

jis sviedė savo kardą — pasiduodamas pranašesnėms gamtos jėgoms. Jo karinė karjera buvo pasibaigusi.

Pakeitęs savo padėtį, jis pamatė kelias pasiūres, kurios pasirodė keistai pažįstamos, lyg jis būtų jas sapnavęs. Jis stovėjo ir žiūrėjo į jas stebėdamasis, kai staiga visa plantacija, su ja supančia giria, atrodė, pėsuko kaip ant ašies. Jo mažas kardelis pūsiau grįžtelėjo; pasaulio kryptis pasikeitė. Deganti pastatų jis pažino kaip savo namus.

Akmirką jis stovėjo apkvaintintas to atskleidimo galybės, paskui klumpančiomis kojomis leidosi tekinas, pusiau apibėgdamas griuvėsius. Ten, žymiai, gaisro šviesoje, gulėjo negyvos moteries kūnas — baltas veidas buvo atsuktas į viršų, rankos ištistos ir prigniaužusios žolės kuokštus, drabužiai išdrakinti, ilgi plaukai susiraižę ir pilni sukrektusio kraujo. Didesnioji dalis kaktos buvo nuplėšta, ir iš šerpetotos skylės kyšojo smegenys, ištėję ant smilkinų, putota pilka mase, apvainikuota raudonų burbulėlių kekėmis — tai būta sviedinio darbo.

Berniukas sukrutino savo mažas rankytes, darydamas klaidius, netikrus mostus. Jam iš gerklės išsiveržė eilė neaiškių ir neaprašomų garsų — panašių į beždžionės niuržėjimą ir klakuto burbuliavimą — išgastingu, besielišku, nemetų garsų, veltio kalba Berniukas buvo kurtnebylis.

Paskui jis stovėjo nejudėdamas virpančiomis lūpomis ir žiūrėjo į griuvėsius.

ilgai gyvens ir užkluptieji vienos mylios atstu... Toliau esą išliks gyvi, bet bus gavę tokią gamma spindulių dozę, kuri trukdys žaizdų gijimą ir pasveikimą apskritai.

Skačiuojama, kad Japonijoje 15-20% visų mirčių kaltininkais buvo gamma spinduliai. Šis %, be abejonės, būtų buvęs žymiai didesnis, jei žmonės nebūtų žuvę nuo karščio ir oro spaudimo padarinių.

Gamma spindulių **šaltiniai** yra net keli:

a) Milžiniški jų kiekiai išsiskiria skylančių atomų branduoliams atombombė. Ugnies kamuolio centre temperatūra esanti apie 2 milijonus laipsnių. Gal gamma spinduliai išsiskiria ir grynai aukštos temperatūros įtakoj?

b) Ne visus atomus neutronai įstengia suskaldyti — jie tik įsminga į anų, neskylančių, atomų branduolius ir juos „suerzina“: čia susikaupusi energija išspinduliuoja gamma spindulių pavidalu ir tada branduoliai vėl „nusiramina“.

c) Jei atombombė sprogtų visai žemai, tai energingieji neutronai, pasiekę žemę, dar galėtų suskaldyti atitinkamus atomus ir „išspauti“ gamma spindulius.

d) Ne visi atombombės užtaiso (uranium ar plutonium) atomai spėja suskilti: didelė jų dalis sutrupinama į smulkutes skeveldreles — dulkes, kurios anksčiau ar vėliau (juo stambesnė dulkė — juo greičiau!) nusėda žemėn, čia įsta ir išskiria gamma spindulius.

Taigi, teks skaitytis ir su tokiais radioaktyviais (atominiais) debesimis. Didesnį ar mažesnį jų žalingumą žymiai nulems atmosferinės sąlygos. Laikoma, kad po 2-6 valandų žemę pasiektų gal apie 18% visų atominio užtaiso skilimo produktų ir tai sudarytų tik 0,1% pirminio atominio debesio radioaktyvumo. Jei giedras (kas retai būna šioj saloj!), vėjuotas oras, tai atominis debesys pasiskirstys, prasiskies milžiniškuose dangaus plotuose, radioaktyviosios dulksės suirs ir pavojus gyvybei bei sveikatai bus menkas. Savaimė aišku, kad pavėjui esar-

čioms sritims grėsmė bus žymiai didesnė! Bet jei pasitaikytų drėgnas oras ir ypač jei atominis debesys susimaišytų su lietaus debesimis, tai padėtis būtų visai tragiška, nes imtų lyti radioaktyviu lietumi ar snigti radioaktyviu sniegu!

Svarbu ir sprogi-
mo metu. Jei atombombė sprogtų prie pat žemės paviršiaus — neutronų sukeltas radioaktyvumas būtų labai stiprus, o didelės duobės išsirusimas būtų lydimas gausių mirtingų radioaktyviųjų dulkių debesio susidarymo. Jei atombombė sprogtų 100 pėdų aukštyje, tai, sakoma, po 15 minučių po sprogi-
mo jau būtų nebepavojinga pervažiuoti šią sritį uždara mašina vidutiniu greičiu, o po 6 valandų — net perei. Ar tie, kurie taip sako, patys rizikuotų taip daryti — nežinau...

Ir aviatoriai domisi radioaktyviais debesimis: kiek nuo jų nukentėtų lakūnai? Patyrimo šioj srity dar nėra, bet teoriškai apskaičiuojama, kad, po kelių minučių po sprogi-
mo, tokį radioaktyvų debesį perskristi sandariai uždarytu lėktuvu nebūtų didelės rizikos.

Atominių debesų reikšmę pavaizduoja kad ir šis faktas. Apie 30 mylių nuo sprogdintos atombombės ramiausiai sau ganėsi galvijų bandos saulėtose naujosios Meksikos ganyklose. Deja, ši sritis buvo pavėjui nuo sprogdintos bombos ir per šias ganyklas slinko atominis debesys ir dalis radioaktyviųjų, dulkių nusėdo ant galvijų nugarų. Po kiek laiko pasireiškė radioaktyvumo padariniai: pražilimas, plaukų smukimas ir net išopėjimas nugaros odos...

Arba štai, kitas radioaktyvumo šposas, pagadinęs fabrikantams biznį. Už 1000 mylių nuo sprogdintos atombombės Illinois valstybėj bangavo javai, karštos saulės šildomi bei stipraus lietaus laistomi. Niekas nežinojo, kad atominis debesys slinko pro čia ir paliko savo pėdsakus... Nelaimė, iš šių javų šiaudų buvo pagamintas popieris, į kurį suvyniota jautrios foto filmos. Pasirodė, šis popieris buvo pakankamai radioaktyvus, kad sugadintų — sudėmėtų į jį įvyniotas filmas... **K. Valteris.**

LIETUVIAI SVETUR

„Keleivis“ Mažosios Lietuvos lietuvių laikraštis, 5 — 7 num. idėjo Mažosios Lietuvos Tarybos prezidiumo nutarimą, iš kurio aiškėja, kad Taryba su VLIKO susitarė tik dėl atstovo VLIKO vykdomoje taryboje, o dėl atstovo VLIKe MLT ir toliau reiskia savo teisę. Įvykd. tarybą MLT prez. pasiūlė teisininką Martyną Braką.

Keturiose Hamburgo stovyklose dar gyvena apie 150 lietuvių, daugiausia Zoo stovykloje. Čia vargsta mediniuose barakuose ir net „bačkose“ ligoniai, seneliai, daugiavai-
kės moterys. Vienas charakteringas skirtumas yra tas, kad tokiam didmiestyje, iš seno pripratusiems prie svetimtųjų, mažiausia jaučiamas kasdieniniame gyvenime koks nors svetimtųjų išskyrimas ar jiems neapykanta.

Neustadtas Holsteine. Povandeninių laivų buvusios mokyklos ir kareivinių blokuose tebegyvena apie pustrčio šimto lietuvių. Jie beveik visi išgyveno kelis kilnoji-
mus, tai iš stovyklos į stovyklą, tai iš bloko į bloką. Blokams patūstėjus, atkeliami vokiečių pabėgėliai. Jų tarpe ir klaipėdiečiai, kurie, su savo seniūnu Paregiu, beveik visi sugūžėjo į tuos blokus.

Šitame, prie jūros prisiglaudusiame Holsteino užkampyje nėra jokių vilčių darbo gauti ir jeigu lietuviai čia turės ilgiau pasilikti, tai jie ilgiems metams nuteisti ne-
veikiam stovyklos, pašalpų gavėjų gyvenimui, kas kart labiau migdandčiam iniciatyvą, silpninančiam žmones dvasiškai ir mate-
rialiai. Ir čia laukiama emigracijos, nors čia daugiau pastebima rezignacija ir pasiruošimas sutikti likti Vokietijoje.

Vyrų brolijos dešimtmetis. Sao Paulo Lietuvių R.K. šv. Juozapo vardu vyrų Brolija geg. 5 d. minėjo savo veiklos pirmąjį dešimtme-
tį. Ši organizacija yra pati seniausia ir gausiausia narių skaičiumi lietuvių organizacija Brazilijoje. Ją įsteigė pirmasis lietuvių kapelionas kun. Jeronimas Valaitis 1928 m. rugsėjo 2 d. Tiesa, kai kas dar apksčiau yra mėginęs kurti lietuvišką organizaciją, bet nei

viena jų neišliko gyva iki šių dienų.

Prof. Vaclovas Biržiška, Čika-
goje, šiomis dienomis pradėjo darbą viename milijonierių klube. Profesorius darbu esąs patenkun-
tas.

Dr. D. Monstavičius, buvęs Lie-
tuvoje Apeliacinių Rūmų proku-
roras, nuo gegužės 7 d. pakviestas į Syracuse universitetą dėstyti ru-
sų kalbą.

Kap. A. Kudirka, baigęs jūri-
ninkų mokyklą Marselyje, Pran-
cūzijoje ir ten gavęs jūrų kapito-
no diplomą, dabar tarnauja ame-
rikiečių prekybiniame laive.

Australijoje kuriama antra lie-
tuviška spaustuvė. Geg. 2 d. Sid-
neyje įvyko steigiamasis spaus-
tės akcininkų susirinkimas. Jos
sumanytojas yra A. Baužė, Aus-
trališios Lietuvių Bendruomenės
pirmininkas. Ši spaustuvė, be ki-
tako, spausdins ir bendruomenės
leidžiamą savaitraštį „Mūsų Pas-
togė“. Tai bus antra Australijoje
lietuviška spaustuvė, nes nuo
š.m. pradžios pirmoji veikia Ade-
laidėje ir spausdina „Australijos
Lietuvi“.

St. Būdavas, rašytojas ir kuni-
gas, šiuo metu gyvena prie šv.
Bernardo parapijos Rocklande,
Maine, JAV. Dirba ne tik šioje
parapijoje, bet šventadieniais dar
aparnauja ir kitas dvi bažnyčias.
Kiek atspėdamas rašo kelių tomų
romaną „Rapias Gelžinis“.

**Gegužės 20 d. Romos Lietuvių
Kunigų Sąjungos** ir Ateitininkų
Draugovės iniciatyva šv. Kazimie-
ro Kolegijos salėje įvyko iškilm-
gas 150 metų nuo Vyskupo Motie-
jaus Valančiaus gimimo minėji-
mas. Minėjime dalyvavo Kauno
Arkivyskupas Metropolitais Juoza-
pas Skvireckas, Vyskupai Brizgys
ir Padolskis ir daugumas Romos
lietuvių. Programoje buvo dvi pas-
kaitos: kun. R. Krasausko „Val-
ančius — didysis Lietuvos Vysku-
pas“ ir kun. Dr. J. Bičiūno „Kaip
Vyskupas Valančius vertinamas
lietuvių ir svetimųjų“. Paskaityta
ir iš Vyskupo Valančiaus raštų.

Lietuvos paštininkai yra susior-
ganizavę į atskirą sąjungą. Jos
valdyba yra Čikagoje. Sąjungos
pirm. J. Bareiša apie lietuvių
paštininkus, esančius tremtyje,
„Draugo“ korespondentui suteikė
tokių žinių. — Vokietijai kapitu-
liavus ir lietuviams tremtinams
susibūrus į stovyklas, paštininkai
tremtiniai tuoj įsteigė stovyklose
paštus, kurie atliko visas pašto
operacijas ir uoliai platino lietu-
viškąją spaudą ir įvairius lietu-
viškus leidinius. Stovyklų paštų
veiklai derinti ir kitiems paštinin-
kų reikalams tvarkyti stovyklų
paštininkų atstovai suvažiavę Ha-
nau stovykloje įsteigė LPS-gą ir
išrinko jos valdybą, kurios trys
nariai dabar gyvena Čikagoje: J.
Janušaitis, A. Gintneris, J. Guda-
tis. J. Gečiauskas gyvena Philadel-
phioje, o pirmininkas — St.
Louis, Mo.

Sąjunga rūpinasi ir vargą pate-
kusius savo narius sušelpi. Tam
tikslui yra suorganizuotas ir vei-
kia savišalpos fondas, kurio lėšas
sudaro LPS-gos narių laisvi įnašai.

Sąjunga registruoja laisvose ša-
lyse gyvenančius paštininkus, pa-
laiko glaudų ryšį, teikia informa-
cijas apie sąjungos nuveiktus dar-
bus, skatina juos sekti atitinkamų
šalių pašto veiklą, arba kur yra
sąlygos, įstoti į pašto darbą, kad
atvadavus Lietuvą paštininkai ga-
lėtų grįžti su patyrimu, kuris bus
reikalingas atkuriant Lietuvos
pašto darbą.

LIETUVIŲ SPAUDA

10 METŲ

„Tremtis“, rašydama apie pirmą-
jį dešimtmetį nuo rusų įvykdytų
lietuvių tremimų į Sibiro taigas
bei Rusijos tundras, laisvajam pa-
sauli atsidūrusiems lietuviams,
kaip politiniams emigrantams pri-
mena šį uždavinį:

„Nežiūrint nūdienos pasaulio vy-
raujančio pasyvumo atviriau pa-
sisakytį už tautas, sovietų naikina-
mas, tektų šios sukakties pro-
ga tiek mūsų diplomatams, tiek
įvairioms organizacijoms brautis
su protestais į nūdienos politikai
vadovaujamus asmenis, per juos
eiti į Jungtines Tautas. Jei kitur
jaučiama tyla, tai nevieta mūsų
tarpe. Tasai tylos pralaužimas žy-
mia dalimi priklauso ir nuo mūsų
pačių. Reikia siekti, kad politinėse
sferose ir pasaulinėj spaudoj nuo-
lat būtų kalbama apie Lietuvos
naikinimą ir lietuvių tautos kan-
čias, sovietų paruoštas, o vakarų
buvusio karo metais aprobuotas“.

ARGENTINOS LIETUVIAI IR PAVEIGTOJI GIMTINĖ

Taip įvardintame straipsnyje
„Argentinos Lietuvių Balsas“ ra-
gina tam krašte gyvenančius tau-
tiečius organizuotis, palaikyti sa-

KO BIJO IR KO NEBIJO

Taip įvardintam straipsny P.
Gudas „Drauge“ nagrinėja vaka-
ruose reikiama baimė dėl pasi-
reikusio Vokietijos ir Austrijos
rinkimuose nacizmo. Paminėjęs

siūlymus, kad tuose kraštuose bū-
tų uždarytos tos partijos, kuriose
esą nacinio gaivalo, straipsnio au-
torius pastebi. — Rudasis kirmi-
nas nesudaro laisvajam pasauliui
nei šešelio to pavojaus, kurį suda-
ro raudonasis kirminas. Betgi tos
ąklyšios akys, kurios mato pavojų
iš atgyjančiojo rudojo kirmi-
no, nemato to pavojaus, kurį su-
daro raudonasis kirminas. Ties
„išmanėliai“ nereikalavo ir nereika-
lauja, kad Vokietijoje, Austrijoje,
Italijoje, Prancūzijoje, Amerikoje ir
kitose laisvose šalyse raudonojo
kirmino partija būtų uždaryta.

1951 m. birželio 4 dieną eis-
mo nelaimėje žuvo DBLS-gos
Kempston Hardwicko skyriaus
narys

JONAS KESTYS
Giminėms ir pažįstamiems
reiškia užuojautą.

Skyriaus valdyba

Šv. Patriko didžiojo mokyklos
salėje, liepos 8 d.

WIDNES LIETUVIŲ ŠVENTĖ

14 val. — eitynės miesto gatvė-
mis; 17 val. — programa, šokiai,
bufetas, Liet. Kunig. E. Sapiegos
žmonos — Marijos, čia prieš 127m.
palaidotos, lankymas. Bilietai —
2/6, prie įėjimo. Rengėjai

PAVEIKSLAS, KURS PAMOKO

Keistas mūsų senis,
Kągi padarysi.
Pasigauti žuvėlę
Malonumas visas.

Bet iš tų paveikslų
Pamoką mes turim,
Kaip, sakysim, anglai
Į dalyką žiūri.

O, dėl jų, kas nori,
Gali sau ir žūti,
Tik svarbu, kad vietos
Kur sėdėti būtų.

Dar juk ne allarmas,
Dar juk sausas kojos.
Tad jis, kaip ir anglas,
Nė nesikarščiuoja.

KŪRYBA IR JOS VERTINIMAS

Sakoma, kad kritikuoti yra lengviau, negu ką nors kurti. Iš tiesų, rimtas menininkas daug darbo įdeda į savo kūrinį, ir kaip keista, kai kas nors jo naujagimį iškoneveikia. Antrą vertus, parašyti tokį veikalą, kad jis būtų be priekaištų ir visiems patiktų, dar niekam nepavyko ir turbūt nepavyks, nes niekas negali sukurti absoliučiai tobulo dalyko. Net genijai ne tik savo laiku yra gavę pylos, bet ir vėliau prieš jų laurų vainikus netrūko ir netruksta pasikesintojų. Mes žinome, kad L. Tolstojus W. Šekspyro kūrybą laikė absurdu, kad šlykštėjosi Bethoveno muzika, kad rusų kritikas Pisarevas sumalė A. Puškiną, kad kažkoks Menzelis negailestingai užsipulė vokiečių kolosą Getę, kad A. Jakštas nemėgo M. Ciurlionio tapybos, bet visi tie kūrėjai išsilaikė ant savo sostų ir neprarado aureolių, nes genijų ir talentų negalima nušluoti plunksnos pabraukimu, ir jie nerezignuoja.

Kritikuoti valia kiekvienam, tačiau kritika yra tik asmeninė nuomonė apie kito asmens kūrybines pastangas ir jų pastangų rezultatus. Kadangi kritikai nėra vienos erudicijos, vienos pasaulėžiūros, vienodų pažiūrų bei vienodo skonio žmonės, tad ir veikalo įvertinimas išsėina nevienopas; tad ir supaisioti, kuris yra nešališkesnis, ne taip jau lengva. Gal dėl to ir ne labai apsimoka visiškai sutikti su kritiko nuomone ir nusigręžti nuo veikalo, o ypač, kai kritikas yra priešingų pažiūrų žmogus. Todėl ar ne vertiau pačiam susipažinti su veikalu ir susidaryti savo nuomonę — pasmerkti arba pagirti. Tuo atveju ir kito kritiko tendencijos — piršimas arba atgrasymas — pasidarys suprantamos.

Vertinant veikalą, reikia sugėbėti atskirti grūdus nuo pelų, išsiaiškinus sau, ko paprastai iš padoraus kūrinio reikalaujama. Agi reikalaujama šių būtinų dalykų — idėjos naujumo, minčių originalumo, sodraus turinio, meistriškos konstrukcijos, stiliaus, prisilaikymo, grynios kalbos ir ištikimybės kūrybinei srovei, kaip tai simbolizmui, realizmui, neo-romantizmui, ekspresionizmui ar kitam kokiam „izmui“. Taip pat svarbu,

kad veikėjų charakteriai būtų gilūs ir platūs, kad įtikintų skaitytoją. Negana to, reikia suvokti, ar tarp „ka“ ir „kaip“ autorius pasako yra darnumas, tariant, ar turinys yra proporcingas formai. Štai bene ir visos „paslaptys“, kurias reikia prisiminti, norint savarankiškai vertinti didžius ir mažus veikalus.

Žinoma, svarbus dalykas yra ir autoriaus pasaulėžiūra. Perskaitęs knygą ar trumpą veikalą, kad ir eilėraštį, skaitytojas-kritikas turi susikaupti ir atspėti, kur autorius nori jį „nuvilioti“. Jei autorius eina tuo pačiu keliu, jis atrodo artimas širdžiai ir mielas, jei suka šalin ir kursto sekti jį, laikykis! Jei jis savo kūrybinėmis priemonėmis ir mintimis pavergia skaitytoją, tai yra jo laimėjimas. Iš tos jėgos jau galima atpažinti ir bręstančius talentus.

Nereikia užmiršti, kad rimtas kūrėjas yra savo rūšies filosofas, — pamėgęs kokią nors filosofinę sistemą arba susidarsęs savo. Tuo remdamasis jis sprendžia buitines, laimės, pašaukimo, nuodėmės, išganymo, likimo, meilės, grožio, kultūros, šeimos ir kitas problemas. Ir juo tos problemos yra visuotinės ir amžinės, juo autorius jas meniškiau apipavidalina, tuo veiklas yra vertingesnis.

Be abejo, veikalo vertinimas pasaulėžiūros atžvilgiu arba filosofiniu metodu visados bus šališkas, subjektyvus, ir dėl to neverta karščiuotis, nes tai yra žmogaus įsitikinimo dalykas, bet vertinimas kompozicijos, formos, stiliaus ir kitų kūrybinių priemonių atžvilgiu jau reikalaujama, kad jis būtų nešališkas, objektyvus, nes tie dalykai turi bendras, pripažintas taisykles, kartais kuriančiųjų savotiškai derinamas. Vadinasi, reikia būti išmanančiam, kad koks, atspirašant, rašėva neprasmuktų neišpiaktas, ir pakankamai atsargiam, kad, ieškodamas priekabių prie talentingo autoriaus, pats nebūtum apšauktas diletantu. Imkime pavyzdžiui J. Ramono romaną „Kryžiai“. Dėl to veikalo kompozicinių trūkumų ponai kritikai nedaug rašalo teisišio, bet susikirto dėl jo idėjos, dėl jame reiškiamų pasaulėžiūros dalykų. Romaną šitai priėmė katalikiškosios stovyklos visuomenė, bet gana griežtai sukritikavo priešingasis šparnas, aplamdydamas autorį už tai, kad jis nenurėdė vidurio kelio tarp dangaus ir pragaro. Aišku, kad tai yra kritikų įsitikinimo dalykas, kaip lygiai aišku, kad dėl to rašytojas J. Ramonas nekeis savo kūrybinių gairių be gilesnio vidinio konflikto.

Štai dar vieną nuomonę nesutapimo pavyzdį turime dėl neseniai „Pradalgės“ išleistos J. Steinbecko knygos „Tarp pelių ir vėjų“. Rašytojas R. Spalis apie tą veikalą parašė palankią recenziją, o p. M. N. išpeikė jį, kaipjo svetimą mūsų dvasiai ir nepriimtina, nors nei vienas, nei antras negaišo laiko, apibūdindami autoriaus kūrybinius gabumus. Iš to galime padaryti išvadą, kad knyga parašyta pagal literatūros teorijos ir stilistikos reikalavimus, tačiau dėl jos vedamosios minties žmoniškumo du vertintojai-kritikai pasisakė skirtingai.

Dabar turbūt jau būsime išsiaiškinę, kad žodžiu arba kurio nors kitomis kurbinėmis priemonėmis kurti meno veikalus yra vienas dalykas, o taisyklais reikšti kokias idėjas yra jau kitas dalykas, atskirai svarstomas ir vertinamas, nes idėja yra veikalo dvasia, autoriaus apmąstymų ir įsitikinimo vaisius, leistas gyventi ir versti kitus atkreipti į save dėmesį. Net ir vadinamieji netendencingieji veikalai turi sąvayje tendencijos, tik reikia pasistengti giliau į juos įžvelgti, nes, šiaip ar taip, kiekvienas kūrėjas yra žmogus su savo silpnybėmis ir galimėmis, su savo pažiūromis, kurias jam sunku nuslėpti kūrybiniam procesui vykstant ir kurias galvojas skaitytojas ir vertintojas gali atspėti. Reikia tik pasistengti.

Savaime suprantama, kad čia buvo kalbama beveik vien apie literatūrą, kaipio apie populiariausią meno šaką. Tačiau nei geltonoji nei kriminalinė rašijau, nei, pagaliau, šiaip taip suderintomis eilučių galūnėmis limonadiniai eilėraščiai negali būti vertinami čia trumpai aptartais metodais, nes panašus šlamštis nieko bendro neturi su poezija pilna to žodžio prasme, su literatūros menu iš viso.

— Kaip pikta atvykus į stotį porą minučių vėliau, kai paskutinis traukinys būna išėjęs.

LITUANISTIKOS INSTITUTAS

Tautos gyvybei išlaikyti ir jos egzistencijai pagrįsti svarbus ne tik jos gyventojų skaičius, jų ekonominiai turtai, bet didelė dalimi ir jos kultūra. Tokiame išsilaikymo vyksme mažoms tautoms kultūrinės vertybės, kultūrinis lygis dažnai turi didžiausią reikšmę.

Bet ir pačioje tautos kultūros kūryboje ypatingai svarbus būdingosios, individualinės tautos kultūros puoselėjimas, o šioje srityje, šios kultūros vertybių bei duomenų tyrinėjimas. Šalia savo pačios kultūros lygio kėlimo, tuo būdu tauta įneša savo dalį ir bendrąją žmonijos kultūros lobyną.

Šiam tikslui reikalinga tam tikra specialinė moksline institucija būdingai tautos kultūrai tirti bei jos problemoms nagrinėti. Tokia iš rimtai savarankiškam mokslo darbui pasiruošusių mokslininkų specialistų sudaryta institucija bent kultūrinio darbo srityje pastato tautą lygiomis su kitomis senų kultūrinių tradicijų tautomis ir tuo būdu įgalina tą tautą įsigyti atitinkamą respektą tarptautinėje plotmėje bei atitinkamą svorį tautų pažangoje ir jų varžytinėse.

Šios institucijos reikšmė šiuo metu mums dar padidėja. Laisvajame Vakarų pasaulyje atsiderusiems lietuviams tenka pareiga tirti ir išsaugoti objektyvius lituanistikos mokslo tradicijas, kurios turi didelę savo reikšmę ir mūsų tautos likiminyje kovoje.

Tokios mokslinės institucijos steigimo mintys Vakaruose, specialiai Jungtinėse Amerikos Valstybėse, jau nuo seniau brendo vieno kito mūsų mokslininko ir visuomenininko galvoje.

Visa tai turėdama prieš akis, Lietuvos Profesorių Draugijos Amerikoje Valdyba pasiūlė metiniam narių suvažiavimui, įvykusiam 1951 m. vasario 17 d. Cice-roje, Illinois, steigti Lituanistikos Institutą Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Suvažiavimas, klausimą išdiskutavęs, visais balsais pasiūlymų pritarė ir LPDA Valdybai pavedė tokį institutą neatidėliojant įkurti.

Po to netrukus Valdyba iš savo tarpo paskyrė komisiją (Dr. P. Joniką, Dr. D. Krivicką, Dr. V. Viliamą) Lituanistikos Institutui organizuoti. Komisijos svarbiausias uždavinys — paruošti instituto statutą ir apsvarstyti būdus instituto lėšoms telkti, kurios, be abejo, yra viena iš svarbiausių instituto gyvavimo sąlygų.

Siuo metu jau paruošti Lituanistikos Instituto mokslinės sąrangos statuto apmatai. Prieš galutinai statutą formuluojant, kreipiamasi pirmiausia į mokslininkus lituanistus, kviečiant juos pareikšti čia įvairiais klausimais savo nuomonę bei pasiūlymus.

Pagal tuos apmatus, Lituanistikos Institutas būtų mokslinė institucija, kurios apimtis, taikantis prie laiko ir aplinkybių, būtų kiek platesnė negu paprastai. Instituto tikslas būtų — tirti lietuvių kalbą, lietuvių literatūrą, lietuvių tautotyrą, Lietuvos praeitį, Lietuvos istoriją ir Lietuvos geografiją, gal net įtraukiant ir kitus glaudžiai su šiuo sričių lietuvių kultūra susijusius dalykus; taip pat institutui rūpėtų rinkti, tvarkyti ir skelbti šių sričių medžiagą bei šaltinius ir skelbti jų dalykų studijas, prireikus net ir jų popularizacijas. Suprantama, kad svarbus instituto dėmesys būtų skiriamas Amerikos lietuvių kultūros dirvonams.

Lituanistikos Instituto darbai pasiruošusių specialistų bei pagalbinių netruksta. Ir minimumas šaltinių bei mokslo priemonių dabartiniu metu yra arba gali būti prieinami. Berekia moralinės ir ypač materialinės mūsų visuomenės paramos. Eit šitokiam didingam ir reikšmingam užmojimui, kaip pirmą kartą lietuvių tautos istorijoje kuriamai autoritetingai mokslinei įstaigai — Lituanistikos Institutui — steigiamam už Lietuvos ribų esančių lietuvių, atrodo, paramos reikšmė samoningas lietuvis ar patriotinė organizacija negalėtų atsa-kyti.

(Organizacinės komisijos informacija).

Jonelis: — Ant kalno karklai siūbavo...

Motina: — Nesiūbuok daugiau, nes tėvelis vėl naktį pradės rėkti, kad kažkokia geležis į širdį lenda.

AUŠROS SŪNŲ ANGLIJOS KELIAIS

Grąžų, saulėtą, kaip retai kada, gegužės rytą, vienaaukštis autobusas išnirio iš aprūkusio Brad-fordo ir vingiuotais keliais, kalvomis bei kloniais lengvai plėšė Manchesterio link. Iš lekiančio autobuso sklido laki daina. Pralenkiami praeiviai dažnai atsigriž-davo pasiklausyti nesuprantamos dainos. O ji vis skambėjo, lietuviška daina.

Tai „Aušros Sūnų“ dalyviai, du kartus juos parodė namuose, dabar dainuodami vyksta pirmo iškilon. Nors jų laukia sunkus už-davinys nesavoj scenoje, bet pirmieji debiuto bei nedrąsos ledai jau pralaužti ir jie visi šviečia gera nuotaika. Iš jų nepaistamai veržiasi juokas ir daina. Čia, lyg, nėra dabar susirūpinusio, atsakin-ga knygnėsio našta pasiryžusio iki mirties nešti tėvo Rūsteikos. Čia nepažinsite pamaldžios ir tylios Rūsteikienės, ar senos, raukš-lėtos Barboros. Sunkiai atpažin-site ir visus kitus. Jie čia be ūsų ir barzdų, be grimų ir perukų.

Ir nelengva buvo juos visus su-jungti į šitą vienatę ir parodyti tokius, kokius matome uždangai pakilus. Tai pareikalavo keletos mėnesių, repetuojant vieną ar porą kartų kas savaitę. Jie visi mėgėjai, bet stengėsi ir ryžtingai dirbo nuskriausdami poilsį po kasdienio darbo. Tėvas Rūstei-kiš net ketvertą valandų sugaiš-davo vien tik kelionėj vykdamas į repeticijas.

P. Masiulis ne tik sureizisavo šį pastatymą, bet iki smulkmenų pasirūpino visais techniniais re-ikalais. Visą sunešiojo iš viso Bradfordo, perukus ir apšvietimo įrengimus iš Leeds'o, o grimą — net iš Manchesterio. Bet tikru garsu šaunantių priemonių visai negalėjo gauti. Todėl nestebėtina, kad Rūsteika išdaviką laikrod-ninką scenoje vis dėlto iš karto nu-deda vienu rankos ištiesimu.

Birželio 17 d. 16 val. St. Pat-rick's, Parish Hall, Paradise St. Bradforde

rengiamas trėmimų minėjimas
Po minėjimo šaukiamas visuoti-nas DBLS Bradfordo skyriaus narių susirinkimas aptarti lituviš-ko pastogės įsigijimą Bradforde ir kt. reikalus. Narių ir svečių prašomi gausiai dalyvauti.

Bradfordo skyr. valdyba

Birželio 23 d., šeštadienį, para-pijos salėje, 345a, Victoria Park Rd. E.9 vaidinama

4 veiksmų linksma komedija

INTELENTAI

Po vaidinimo — šokiai. Pradžia 6 val. vak. L.L. Meno Sambūris

KELIAUTI BESIRUOSIANČIŲ ŽINIAI

Ryšium su padėdėjusiu pareikalavimu vietų laivuose vasaros se-zono metu, patariame būsimeis keliautojams į Kanadą arba JAV pasinaudoti sekančiais laivais:

B-vės vardas	Laivo vardas	Išplaukimo data	Atvykimo į vietą data	Išplaukia iš:	Atvyksta į:
Greek Line	Neptunia	2. Spalio		Southampton	Halifax
	Columbia	8. Spalio	18. Spal.	"	Montreal
Home Lines	Homeland	15. Spalio	22. Spal.	"	Halifax
Greek Line	Canberra	22. Spalio	1. Lapk.	"	Montreal
"	Neptunia	3. Lapk.		"	Halifax
"	Columbia	7. Lapk.	17. Lapk.	"	Montreal
Home Lines	Homeland	14. Lapk.	21. Lapk.	"	Halifax

Žemiausios turistų klasės kainos yra: 48.10.0 sv. ir 50 sv. Vai-kams iki 1 metų — 3.10.0 sv. ir nuo 1-12 m. 1/2 suaug. kainos.

Emigrantai, turį vizą ir norį įvykti prieš š.m. spalio 2 d. pra-šomi mums tuojau pranešti. Mes dažnai galime parūpinti vietas laive ir norintiems anksčiau išvykti, nes pasitaiko kad kas nors atsisako.

FREGATA TRAVEL LTD.

Prašau atsiusti man lietuvių kalba bendraraštį ir į Kanadą plaukiančių laivų tvarkaraštį.

Pavardė..... Adresas.....

Irašę savo adresą, iškirpkite ir siukite:

Mr. L. Vane, Fregata Travel Ltd., 122 Wardour St., London, W.1.

— Tavo kreditingumas šiame mieste neblogas. Jau keturios krautuvės pabargino.

TRUMPOS NAUJIENOS

* JA Valstybių kariuomenės įstaiga Muenchene kviečia rytų Europos kraštų ir Ispanijos piliečius stoti savanoriškai į JAV kariuomenės dalinius. Patikrinama 80 dol. mėnesinė alga, geras maistas, butas ir apranga, kariškas išmokslinimas JA Valstybės ir teisė Amerikos pilietystei gauti.

* Per ateinančius tris ar keturis mėnesius į Europą atvyks trys sekančios Amerikos kariuomenės divizijos, skirtos šioje žemės daly esamas Amerikos kariuomenės igulas sustiprinti.

* Nuo liepos pradžios pietinėje ir ryt. Anglijoje bus pakelta dujų kainų namų apyvokos reikalamis.

* Vengriškasis enkavedė iš Budapešto ištremė, masinio tremimo forma, 10.000 šeimų, daugiausia bėgusių valdininkų ir inteligentų. Tremimai vykdyta rytais, tarp 4 ir 6 val. Tremiamiesiems leista pasiimti labai nedaug daiktų, bet ir tu tik daliai pakeliui atimta. Tremtiniai palikti šiaurinėje Vengrijos daly, netoli Slovakijos.

* Nuo birž. 8 d. leista iš D. Britanijos į užsienį vykstantiems išsivežti iki 10 svarų pinigais be leidimo. Iki šiol buvo leidžiama išsivežti tik 5 svarai. Minėta suma skiriama smulkiosioms išlaidoms kelionės metu laivuose ar traukiniuose pamokėti.

* Birželio 30 d. uždarymas IRO skyrius Londone. Pastarojo veikla tiek buvo nežymi, kad tik išimtiniais atsitikimais koks DiPi, gyvenęs šiame krašte, galėjo kokios pastaugėlės susilaikyti.

* Jugoslavijos kariuomenės štabo viršin. gen. Popovičius atvyko į Ameriką. Jis rūpinasi gauti ginklų Jugoslavijos kariuomenei.

* Amerikoje, virš Indianos valstybės, laike mokomojo skridimo, nukrito, vienas po kito 8 Amerikos aviacijos sprausminiai lėktuvai. Tuo tarpu skridime dalyvavo 34 lėktuvai. Ši atsitikimą Amerikos įstaigos tiria, nes nori sužinoti katastrofos priežastį.

* Salzburge, Austrijoje esančiai sovietinei repatriacijos misijai Amerikiečiai patarė baigti savo veiklą ir davė laiką išsikraustyti. Tačiau sovietiniai pareigūnai nepaklausė. Amerikiečiams nieko kita nebeliko, kaip politrusus pavėžėti iki rusiškosios zonos ribos ir ten paleisti.

* Belgijos karalius Leopoldas išpėjęs Belgijos min. pirmininką, kad liepos mėn. jis atsisakydavo sosto savo sūnaus Baudouin'o naudai. Pastarasis iki pilnametystės eina karaliaus vietininko pareigas, o karalius — atostogauja užsieny.

* Heiderabado nizam, vienas turtingiausių pasaulio žmonių, už perleidimą valdžios Indijos vyriausybei gaunąs iš jos pensiją, sutiko perleisti dalį savo brangakmenių Indijos valdžiai. Brangakmeniai, apie 30 milij. svarų vertės, bus parduoti Amerikoje.

* Amerikos parlamentas priėmė įstatymą dėl suteikimo Indijai 67 milij. dolerių paskolos. Jos dalis bus sunaudota 2 milij. tonų javų pirkimui. Ši žinia Indijoje sukėlė didelį džiaugsmą. Tuojau buvo grūdų norma padidinta. Dabar ji siekė 9 unc. dienai.

* Sovietų Rusija paskutiniuoju metu padidino anglų kalbą propagandą per radiją. Šios rūšies propagandai vartoti yra panaudotos ir Rusijos satelitų radijo stotys: Varšuvos, Pragos, Budapešto ir kt.

* Frankfurte, vak. Vokietijoje, buvo Amerikos karinių atstovų

baigiasi antrasis šių metų pusmetis. Kartu baigiasi ir pusmetinės prenumeratos laikas. Pusmetiui išsirašiusius „B. Lietuvį“ prašytume išsirašymą laikui pratęsti.

— Kiaulės, bet ne sporto instruktoriai. Apie viską pasakojo, o apie ičiūžimą ir eglę — nė murmur. Galėjo nors pasakyti, kaip iš eglės iščiūžti.

Europos valstybėse pasitarimas. Jis truko visą savaitę. Apie pasitarimą jokio pranešimo nepasiekta. Spėjama, kad pasitarimas lietė vak. Europos gynybos planus.

* Pereitos savaitės gale Londono uostuose sustreikavo laivų iškrovimo prižiūrėtojai. Streikas yra neoficialus ir jo priežastis — protestas prieš priėmimą naujų valdininkų tam pačiam darbui. Iš 1400 laivų iškrovimo prižiūrėtojų nestreikavo tik 50. Dėl šių asmenų streiko negali dirbti apie 7000 žmonių. Profesinė sąjunga ragina streikuojančius grįžti į darbą, bet iki birž. 13 d. jie dar streikavo.

* Prieš tris mėnesius buvusio gyventojų surašymo duomenimis, Škotija turi per 5 milij. gyventojų. Per paskutiniuosius 20 metų gyventojų skaičius padidėjo 250.000. Didesnieji Škotijos miestai šiuo laikui gyventojų turi: Glasgovas-1089000, Edinburgas (sostinė) — 460.000, Aberdeenas — 182.000, Dundee — 177.000.

LAISVUJŲ ŽURNALISTŲ FEDERACIJA

(Tęsinys iš 6 puslapio)
Federacija užmezgė tamprusius saitus su Tautinių Komitetu Laisvajai Europai (National Committee for a free Europe), su Laisvosios Europos Radiju (Radio Free Europe) ir su Europos Sąjungos Centrinės ir Rytų Europos Komitetu.

Daromi žygiai užtikrinti Federacijos dalyvavimą Tarptautinio Spaudos Instituto darbuose Šveicarijoje.

Tačiau pačiu svarbiausiu ir didžiausiu reikšmės pasiekimu tenka laikyti tai, kad Federacijai suteiktas patariamasis balsas Jungtinių Tautų Organizacijoje.

Federacijos globoje veikia įregistruota („incorporated“ forma) Amerikoje ir („limited“) Anglijoje spaudos agentūra (Free Europe Press Service). Tai agentūrai pavyko sudaryti idomias sutartis dėl žinių teikimo Radio Free Europe ir Amerikos Balsui (Voice of America) bei kitoms organizacijoms. Jai pagelbėti, Federacijos rūpesčiu, įsteigti keturiose Europos vietose (Londone, Paryžiuje, Stokholme ir Romoje) žinių rinkimo punktai. Kai kurie šių punktų praplėtė savo veiklą informuodami vietinę spaudą.

Federacijos pastangomis gauta materialinės paramos varge atsidūrusiems nariams. Ji teikiama per tarptautines ir JAV šalpos organizacijas tremtiniams žurnalistams, norintiems įsikurti JAV. Pošedžioose pateikta idomų pasiūlymų dėl Federacijos veiklos pagreitimo ir vidaus santvarkos. Dėl šių klausimų turės pasisakyti kitas Federacijos Kongresas, kuris numatytas susaukti Paryžiuje po 3—4 mėnesių.

Lietuviams ypatingai malonu pastebėti, kad pošedžiams Paryžiuje pirmininkavo Vykdomojo Federacijos Komiteto vicepirmininkas pulk. J. Lankoronskis, kuris dideliu pasiekimu bei energija vadovavo kartais net labai karštomis, tiek gausių ir skirtingų tautų atstovų diskusijoms.

Nei Anglijoje, nei Vokietijoje, nei Italijoje gyveną dabar lietuviai žurnalistai, deja, Tarybos pošedžioose dalyvauti negalėjo. Juos atstovavo Lietuvos Žurnalistų Sąjungos Paryžiaus skyriaus nariai.

Kongreso atidaryme dalyvavo ir Federacijos Tarybą sveikino Mr. H. Martin, American Newspaper Guild pirmininkas. J.M.

„Pradalgės“ leidiniai. „Pradalgės“ paskutiniąsias knygas, J. Steinbecko „Tarp pelių ir vyrų“ ir R. Spalio „Trylikos nelaimių“, galima užsisakyti šiais adresais: K. Barauskas, (12, Mayfield Rd., Eccles, Manchester), A. Gerdžiūnas, (6, Beechey Street, Oldham, Lancs.), Liet. Sąjungos Centras (43, Holland Park, London, W.11), J. Mašanauskas (58, Newfield Rd., Coventry). Kur kam patogiau, ten ir kreiptis (platintojai naudojami tik pirmuoju adresu). Kiekvienos kaina 6 šil. Kad nereikėtų laišku rašinėti, prašom išsikirpti ir užpildyti pridedamąją formą:

Siunčiu šilingų pašto orderį. Prašau prisiųsti egz.

„Tarp pelių ir vyrų“ ir egz. „Trylikos nelaimių“ šiuo adresu:

„BRITANIJOS LIETUVIS“, savaitinis laikraštis. Redaktorius — K. Obolėnas, leidžias — D. Britanijos Lietuvių Sąjungos Centro Valdyba, 43, Holland Park, London, W.11. Telef. PARK 9699. Redakcija — raštus taisto bei trumpina savo nuožiūra. Nesunaudoti rankraščiai nesaugomi ir negrąžinami, jei nepildėtas pašto ženklas. Administracija: prenumeratos kaina: D. Britanijoje — metams 32 šilingai, pusmetį — 17 1/2 šilingų, metų ketvirčiui — 9 šilingai. Užsieny: metams — 5 U.S.A. doleriai. Skelbimai: Spaudos eilutė arba jos vieta — 1 šilingas. Adreso pakeitimas — 1 šilingas.

Printed by LEOPOLIS Co. Ltd., 115, Shirland Rd., London, W.9. Tel. CUN 7295

MŪSU KREPŠINIO PIRMENYBĖS

Gegužės 26 d. prasidėjo D. Britanijos lietuvių krepšinio pirmenybės. Pirmenybėse dalyvauja: 1950 m. meisteris — Manchesterio „Kovas“, vicemeisteris — Halifaxo „Vilnius“, Nottinghamo „Nemunas“ ir Bradfordo „Šarūnas“.

Šiose pirmenybėse kiekviena komanda žaidžia su kiekviena du kartu: namie ir išvykoje. Rungtynių laimėjimas užskaitomas dviem taškais. Daugiausia taškų surinkusi komanda gaus 1951 m. D. Britanijos lietuvių krepšinio meisterio vardą, Sp. Sąjos pereinamąjį taure ir DBLS-gos dovaną.

Pirmosios pirmenybių rungtynės įvyko Manchesteryje gegužės 26 d. tarp „Kovo“ ir „Šarūno“. Čia „Kovas“ meistriškai laimėjo prieš „Šarūno“ jaunųjų komandą 80 : 25 (36 : 12).

Birželio 2 d. Halifaxe lankėsi Nottinghamo „Nemunas“, kur turėjo rungtynės su „Vilniumi“. Šiose rungtynėse „Nemunas“ nepadarė tos kovingumo dvasios, kurią teko matyti Nottinghamo turnyro metu. „Vilnius“ visą laiką vedė žaidimą ir užtikrino sau laimėjimą rezultatu 56 : 31 (21 : 8).

Tą pat dieną Halifaxe įvyko rungtynės tarp „Nemuno“ ir „Šarūno“. atnesė pirmą staigmeną šių metų pirmenybėse. „Nemunas“ pasitikėdamas „Šarūno“ silpnumu, leido pastarajam prasižveržti net 11 krepšių skirtumu ir iki rungtynių galo jau neįstengė šio skirtumo išlyginti. Šarūniečiai šį kartą sukovoję labai ambicingai ir išnaudojami „Nemuno“ neapdairumą, iš žymiai pajėgesnės komandos, išplėšė pergalę 35 : 31 (21 : 16).

Po įvykusių 3-jų rungtynių pirmenybių vaizdas atrodo taip:

Manchesterio „Kovas“	611 - 2
Halifaxo „Vilnius“	611 - 2
Nottinghamo „Nemunas“	62 - 2
Bradfordo „Šarūnas“	62112

Paaikškinimai: R — rungtynės reikiam sužaisti; Ž — žaista; L — laimėta; P — pralaimėta; T — taš.

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ IR MES „B. Lietuvos“ 21 num. Laikinas P.L.B. Komitetas kreipėsi į visus D. Britanijoje gyvenančius lietuvius ragindamas paremti PLB D. Britanijoje idėją. Kaip žinome, daugumas šio krašto organizacijų yra tai padarę, kitos svarsto. Tikima, kad ligi liepos konferencijos nuspręsti atsiųsti savo atstovus ar bent stebėtojus į šį svarbų Britanijos Lietuvių suvažiavimą.

Kiekviena idėja, prieš duodama vaisių, turi išeiti šaknis. Ką duos PLB suorganizuojamas D. Britanijoje priklausys tai, ko mes norėsime, kad ji mums duotų. Ir ne tik norėsime, bet aktyviai dalyvausime PLB Britanijoje veikime savo idėjomis ir darbais.

Kaip minėta, PLB nėra atskira organizacija, bet ryšys tarp visų esančių organizacijų, kurios dabar dirba kas sau. O kiek yra pavienių, išsimečiusių, mūsų tautiečių, kuriuos nepasiekia nė spausdintas, nė gyvas lietuviškas žodis... Pasaulio Lietuvių Bendruomenė beldžiasi į tamstų duris

LAUKIAMA SKUBIOS PAGALBOS

Londono Lietuvių bažnyčios loterijos pasisekimas priklauso visų D. Britanijos lietuvių. Loterijos pelnas skiriamas bažnyčiai iš nauja perdažyti. Surinkus reikiamą sumą pinigų liepos mėnesį norima pradėti darbą.

Mielas lietuvi, tegu ir Tavo praktui uždirbtas svaras papuošia vienintelę lietuvišką bažnyčią D. Britanijoje.

Visiems geradariams iš anksto nuoširdžiai dėkojama.

Viena bilietų knygelė, susidedanti iš 21 bilieto, kainuoja 1 svaras, atskiras bilietas — 1 šil. Loterija įvyks liepos 14 d. Knygelių šaknelės gražintinos iki liepos 8 d.

Prašoma skubiai kreiptis į Lietuvių bažnyčią adresu: Rev. J. Sakevičius, 21, The Oval, Hackney Road, London, E.2.

KOVAS : NEMUNAS 53 : 35 Vykstančiose D. Britanijos lietuvių krepšinio pirmenybėse birželio 9 d. Nottinghamame susitiko Manchesterio „Kovas“ su Nottinghamo „Nemunu“.

„Kovas“ pasirodo aikštėje su Glatkausku, Stabačinsku, Baleiša, Puzinu, Butkum, Tamaliūnu ir dviem naujais žaidėjais — Narbutu ir Aleknavičiumi.

„Nemunas“ šį kartą buvo „praretėjęs“. Gynikas Aleknavičius susižeidęs ranką, centras — Rydelis negaluoja po Halifaxo žaidynių. „Nemuno“ sudėtyje: Kostkevičius, Kiburas, Matukas, Leščinskas, Padvisackas, Fidleris.

Rungtynės prasidėjo stipriu „Nemuno“ anpuoliu. Kiburas pirmoje minutėje užmetė. Seka pora ilgų iš Padvisacko, Kiburais vėl „dėdė“ iš po krepšio. Rezultatas 8 : 0. „Kovas“ nepraeina pro „Nemuno“ zoną. Atrodo, kad „Kovui“ grėsia pralošimas. Tačiau komandoje nejučiausia jokio nervingumo. Puslaikio pabaigoje „Kovas“ suranda save. Tai buvo Glatkauskas ir Butkus. Jie bando tolimais iš šono metimais ir pasėkmėje išlygina. Puslaikis baigiamas 27 : 24 „Kovo“ naudai.

Antrame puslaikyje „Glatkus“ vėl sodina kiaurus iš kampo. „Nemunas“ stengiasi išlyginti, bet per daug „solo“ ir geras „Kovo“ padengimas Kiburo ir Padvisacko pasibaigia taip, kad kamuolys patenka „Kovui“ į rankas. Pabaigoje rungtynių „Nemunas“ visiškai pasimeta. Komandoje nervingumas. „Kovas“ tai išnaudoja ir baigia 18 taškų persvara.

Rungtynės praėjo draugiškoje nuotaikoje. Teisėjavo Rydelis.

Nemunietis

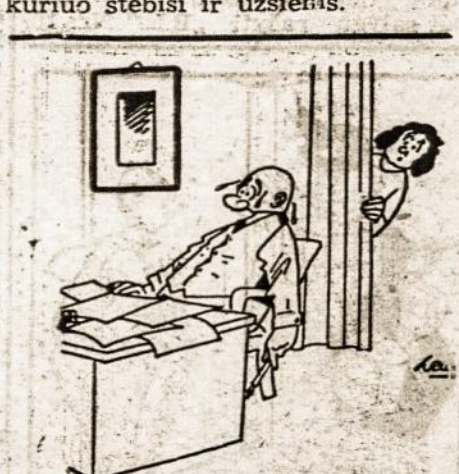
ATITAIŠYMAS

„B. L.“ Nr. 22, skiltyje Aukos Vasario 16 Gimnazijai atspausdinta: Londono Lietuvių Meno-Sambūris 5 sv. 10 šil. 2 p. (Motinos Dienos minėjimo pareng. pajamos). Turi būti: Motinos Dienos minėjimo pareng. pelnas.

SPAUDINIAI

ITALŲ SPAUDA APIE LIETUVĄ

Italų iliustruotas žurnalas „Giovani“ išdėjo savo bendradarbio V. Mincevičiaus nuotrauką prie Monte Bianco, trumą jo kurybos bei veiklos aprašymą, taip pat neilgą apsakymą, drauge primindamas kruviną jo pavergtos tėvynės kančių kelią. „L'ora dell' „Azione“ išdėjo ilgą aprašymą apie katalikybės padėtį Lietuvoje ir lietuvių deportacijos, o kitame straipsnyje pavaizduojamos gražios lietuvių religinės tradicijos, kurias okupantai stengiasi išrauti iš šaknų. Tačiau lietuvių tauta, kaip pažymi žurnalas, nepaisydama žiauriausių persekiojimų, rodo kietą pasipriešinimą, kuriuo stebisi ir užsienis.

— Tėvai! Ar jau baigė rašyti pagraudinimą mokesčių inspektorui, kad mokesčius sumažintų? — Verčiau pasirūpink arbata. Ar nematai, kad iki penkių ilko tik 4 minutės.